

Nr 8

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen och propositionen nr 137¹ gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1955/56 under åttonde huvudtiteln, avseende anslagen inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

Ecklesiastikdepartementet

1:o) **Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln framställda förslag (punkt 1, s. 1—3 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1955), vilket avser bland annat inrättande av en tjänst som lagbyråchef i Cr 13 och utbyte av en befattning som kanslisekreterare i Ca 25 mot en tjänst som förste kanslisekreterare i Ca 29 samt i fråga om medelsanvisningen innebär en anslagshöjning med 44 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöning till departementschefen	37 700
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	585 200
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	327 700
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	103 400

¹ Beträffande prop. 137 se under punkten 85.

Summa kronor 1 055 000

c) till *Ecklesiastikdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 055 000 kronor.

2:o) **Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 3), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ecklesiastikdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 104 500 kronor.

Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

3:o) **Universitetskanslersämbetet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 75, s. 114 och 115), vilket innebär en anslagshöjning med 7 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för universitetskanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvode till universitetskanslern	35 816
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	76 100
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	3 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	44 400
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 684

Summa kronor 172 000

b) till *Universitetskanslersämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 172 000 kronor.

4:o) **Universitetskanslersämbetet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 76, s. 115), vilket innebär en anslagshöjning med 1 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetskanslersämbetet*: *Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 18 500 kronor.

5:o) **Uppsala universitet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 77, s. 115—138) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med

tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtagna de ändringar i personalförteckningen för Uppsala universitet, som föranledes av vad departementschefen anfört, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för Uppsala universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56, dels ock till Uppsala universitet: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 10 950 000 kronor.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag innebär — förutom vissa automatiska utgiftsökningar — beträffande personalorganisationen m. m. huvudsakligen följande.

1) Benämningarna å dels professuren i anatomi, särskilt makroskopisk anatomi, ändras till professor i anatomi (jfr prop. 1954: 212), dels professuren i anatomi, särskilt histologi, ändras till professor i histologi (jfr prop. 1954: 212), dels ock professuren i allmän och experimentell farmakodynamik och farmakognosi ändras till professor i farmakologi.

2) Inrättande av pedagogiska universitetslektorat i litteraturhistoria med poetik samt i romanska språk.

3) Inrättande av ett universitetslektorat i amerikansk filologi.

4) Inrättande vid fysiska institutionen av följande befattningar: en biträdande lärare, två förste amanuenser och en tredje amanuens.

5) Anvisande av 6 000 kronor till experimentalpsykologisk assistens vid psykiatriska kliniken.

6) Inrättande av en befattning som förste amanuens vid institutionen för pedagogik.

7) Inrättande vid limnologiska institutionen av dels en befattning som förste amanuens, dels ock en befattning som andre amanuens, avsedd för det limnologiska fältlaboratoriet vid sjön Erken, med samtidigt indragande av ett under universitetets materielanslag uppfört belopp å 3 640 kronor för tillsyn av nämnda laboratorium.

8) Arvode till en andre amanuens för dubbleringskurser i entomologi.

9) Inrättande av ytterligare en befattning som kemist i Ce 29 vid centrala analyslaboratoriet.

10) Inrättande vid universitetsbiblioteket av en befattning som expeditionsvakt i Cg 11.

11) Uppförande på universitetets stat av en tjänst som byggnadsingenjör i Ce 27 vid universitetets byggnadskontor för institutionsbyggnader.

12) Ombildande av gymnastiklärartjänsten i Cg 23 till extra ordinarie i samma lönegrad.

13) Inrättande av en befattning som preparator i Ce 14 vid kemiska institutionens organiska avdelning.

14) Inrättande av en befattning som laboratoriebiträde i Ce 13 vid medicinsk-kemiska institutionens avdelning för medicinsk biokemi.

15) Anvisande av 9 000 kronor för anställande av ett laboratorietekniskt utbildat biträde vid klimatlaboratoriet.

16) Inrättande av två vaktmästartjänster, en vid zoofysiologiska institutionen och en för institutionslokalerna i Gustavianum.

17) Inrättande av följande biträdesbefattningar: ett kanslibiträde i Ce 11 vid institutet för högspänningsforskning, ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid medicinsk-kemiska institutionen, ett kontorsbiträ-

de i reglerad befordringsgång vid universitetets telefonväxel och två ekonomibiträden i Cg 4 vid kemiska institutionen.

18) Två befattningar som instrumentmakare i Ca 14, den ena vid medicinsk-kemiska institutionen och den andra vid institutet för högspänningsforskning, omvandlas till instrumentmakartjänster i Ca 16, två befattningar som institutionsvaktmästare i Ca 12 och en dylik befattning i Ce 12, samtliga vid fysiska institutionen, förändras till tjänster som instrumentmakare i respektive Ca 14 och Ce 14, en befattning som laboratoriebiträde i Ca 11 vid fysiologiska institutionen omvandlas till en dylik tjänst i Ca 13, och en befattning som vaktmästare i Ce 10 vid patologiska institutionen förändras till en tjänst som institutionsvaktmästare i Ce 12.

19) För anordnande i samarbete med lantbrukshögskolan av undervisning i genetik vid Uppsala universitet anvisande av medel till kursledare och examinator (7 000 kronor) samt till en förste assistent (12 000 kronor), med indragande samtidigt av ett under matematisk-naturvetenskapliga sektionens kursanslag nu för kursundervisning i genetik avsett belopp å 1 800 kronor.

20) Förstärkning av medicinska fakultetens personalorganisation såsom en konsekvens av Kungl. Maj:ts av riksdagen godkända proposition 1954: 212 angående reformering av läkarutbildningen med följande befattningar:

Docent, företrädesvis för medicinsk fysik.

Förste assistent och förste amanuens vid anatomiska institutionen.

Förste assistent och förste amanuens vid histologiska institutionen.

Arvode för undervisning i medicinsk statistik (kostnad 1 700 kronor).

Arvode för undervisning i medicinsk genetik (kostnad 1 200 kronor).

Tredje amanuens vid medicinsk-kemiska institutionen.

Förste amanuens vid institutionen för medicinsk fysik.

Förste assistent och tredje amanuens vid fysiologiska institutionen.

Arvode för undervisning jämte förhör i psykologi (kostnad 2 450 kronor).

Laboratoriebiträde i högst Ce 13 vid histologiska institutionen.

Laboratoriebiträde i högst Ce 13 vid medicinsk-kemiska institutionen.

Instrumentmakare i Ce 14 vid institutionen för medicinsk fysik.

21) Arvode å 1 008 kronor åt en studierektor vid medicinska fakultetens undervisningsnämnd.

Beträffande universitetsbiblioteket har från universitetets sida framlagts förslag om en betydande förstärkning av bibliotekets personal. Kanslern har för sin del förordat en successiv utökning av antalet befattningar vid biblioteket; kanslerns förslag för nästa budgetår omfattar fyra nya tjänster.

Departementschefen har allenast tillstyrkt inrättandet från och med nästa budgetår av den ovan under 10) redovisade befattningen. I detta sammanhang har departementschefen framhållit att ett ytterligare ställningstagande från statsmakternas sida till bibliotekets personalbehov synes lämpligen böra föregås av en organisationsundersökning beträffande biblioteket, varför departementschefen förutsatte att, innan nya äskanden i frågan framlades från universitetets sida, överbibliotekarien i samråd med statens organisationsnämnd verkställde en översyn av bibliotekets organisation.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag innebär sammanlagt en anslagshöjning med 370 000 kronor.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Med anledning av vad departementschefen därom anfört vill utskottet understryka vikten av att den angivna organisationsundersökningen beträffande universitetsbiblioteket snarast kommer till stånd.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Uppsala universitet, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för Uppsala universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 000 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 428 000
3. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, <i>förslagsvis</i>	147 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 341 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 099 100
Summa kronor	11 015 100

Särskilda uppbördsmedel

1. Inkomst av auktionsverket, deknatsmedel samt inskrivnings- och kallelsepenningar, i runt tal	3 000
2. Ränta å vissa donationsfonder ..	42 600
3. Bidrag från C. F. Liljewalchs fond för personliga professurer	6 500
4. Ersättning från gymnastik- och idrottsinstitutionen	13 000
Nettoutgift kronor	65 100
Nettoutgift kronor	10 950 000

c) till *Uppsala universitet*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 10 950 000 kronor.

6:o) **Uppsala universitet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 78, s. 139), vilket innebär en anslagsminskning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 848 000 kronor.

7:o) **Uppsala universitet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 79, s. 139—142), vilket innebär en anslagshöjning med 209 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 939 000 kronor.

8:o) **Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 80, s. 142 och 143), vilket innebär en anslagshöjning med 210 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 410 000 kronor.

9:o) **Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 81, s. 143), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

10:o) **Uppsala universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, s. 143—145) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

11:o) **Lunds universitet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 84, s. 160 och 161), vilket innebär en anslagshöjning med 12 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 655 000 kronor.

12:o) **Lunds universitet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 85, s. 161—163), vilket innebär en anslagshöjning med 190 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 651 000 kronor.

13:o) **Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86, s. 163—165), vilket innebär en anslagshöjning med 119 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 319 200 kronor.

14:o) **Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87, s. 165), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 385 000 kronor.

15:o) **Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88, s. 165—167), vilket innebär en anslagsminskning med 75 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

16:o) **Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler för universitetsbiblioteket m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 89, s. 168—170), vilket innebär en anslagshöjning med 685 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler för universitetsbiblioteket m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 950 000 kronor.

17:o) **Göteborgs universitet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 90, s. 170—181) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Göteborgs universitet, som föranledes av vad departementschefen anfört, dels ock godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för Göteborgs universitet, att tillämpas tills

vidare från och med budgetåret 1955/56, dels ock till Göteborgs universitet: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 590 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr *Henriksson* väckt motion (II: 328), vari hemställts, att riksdagen måste besluta att vid Göteborgs universitet inrättas åtta tjänster som biträden (ekonomibiträden) i lönegraden Ce 4.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag innebär — förutom vissa automatiska utgiftsökningar — beträffande personalorganisationen m. m. i huvudsak följande.

1) Inrättande av en personlig professur i etnografi, förenad med befattning som museichef vid Göteborgs etnografiska museum för docenten K. G. Izikowitz (löneskillnaden, uppgående till 5 400 kronor, mellan professorsbefattningen och museichefsbefattningen skall täckas av ränteinkomsterna av vissa donationsmedel).

2) Inrättande av en forskardocentbefattning, gemensam för medicinska och filosofiska fakulteterna.

3) Inrättande vid medicinska fakulteten av ytterligare två docentbefattningar (rörliga).

4) Inrättande av ett pedagogiskt universitetslektorat i svenska språket samt en biträdande lärarbefattning i nordiska språk.

5) Inrättande vid filosofiska fakulteten av följande befattningar: en förste assistent i slaviska språk, en andre assistent i statistik, en förste amanuens i historia, en förste amanuens i geografi och en andre amanuens i klassiska språk.

6) Inrättande av en tjänst som instrumentmakare i Ce 14 vid radiofysiska laboratoriet.

7) Inrättande av två nya laboratoriebiträdestjänster i högst Ce 13 och en kanslibiträdestjänst i Ce 11 vid medicinska fakulteten.

8) Inrättande av en befattning i Cf 4—Ce 8 som räknebiträde vid statistiska institutionen.

9) Anvisande av 6 000 kronor till tillfällig skrivhjälp för de olika institutionerna och akademiska lärarna vid filosofiska fakulteten.

10) Inrättande av ett kanslibiträde i Ce 11 vid bakteriologiska institutionen i stället för ett biträde i Cf 4—Ce 8.

11) Förstärkning av medicinska fakultetens personalorganisation såsom konsekvens av Kungl. Maj:ts av riksdagen godkända proposition 1954: 212 angående reformering av läkarutbildningen med följande befattningar:

Docent, företrädesvis för medicinsk fysik.

Andre assistent vid anatomiska institutionen.

Förste amanuens vid fysiologiska institutionen.

Förste amanuens för medicinsk fysik.

Arvode för undervisning i medicinsk statistik (kostnad 1 700 kronor).

Arvode för undervisning i medicinsk genetik (kostnad 1 200 kronor).

Arvode för undervisning jämte förhör i psykologi (kostnad 2 450 kronor).

Instrumentmakare i Ce 14 vid medicinsk-kemiska institutionen.

Laboratoriebiträde i högst Ce 13 vid histologiska institutionen.

Laboratoriebiträde i högst Ce 13 vid medicinsk-kemiska institutionen.

Anvisande av 4 000 kronor till flyttning av histologiundervisningen till ett tidigare skede av det morfologiska året, varav 3 000 kronor för ersättning åt en biträdande lärare med uppdrag att giva en halv föreläsningkurs och 1 000 kronor för ersättning åt viss amanuenspersonal under två månader.

12) Arvode å 1 008 kronor åt en studierektor vid medicinska fakulteten.

13) Indragning med utgången av budgetåret 1954/55 av arvode å 1 800 kronor till överbibliotekarien vid Göteborgs stadsbibliotek för tillsyn över medicinska fakultetens bibliotek (frågan sammanhänger med ändrad löneställning för förste bibliotekarien vid nämnda bibliotek; se punkten 22).

Sammanlagt innebär Kungl. Maj:ts förslag en anslagshöjning med 323 000 kronor.

Med anledning av det i ovannämnda motion framställda yrkandet torde få erinras om att kanslern efter förslag av vederbörande myndigheter gjort framställning om att 8 ekonomibiträdesbefattningar i Cg 4 vid medicinska fakulteten måtte extraordinariesättas.

I motionen II: 328 har anförts följande.

Vid Göteborgs universitet (dåvarande medicinska högskolan i Göteborg) inrättades med Kungl. Maj:ts medgivande från den 1 juli 1952 sju tjänster som biträden i lönegraden Cg 4. Biträdena skulle ersätta viss tidigare kollektivavtalsanställd personal för städning, diskning, m. m. Senare har Kungl. Maj:t vidare medgivit att en liknande tjänst, med motsvarande arbetsuppgifter och lönegradsplacering, inrättades vid dåvarande högskolans bakteriologiska institution. Övergången till löneplansanställning motiverades med att man önskade likartade anställningsformer som på andra liknande institutioner för motsvarande personal för att därigenom på bästa sätt kunna utnyttja ifrågavarande arbetskraft för de speciella behov som föreligger på vetenskapliga institutioner. Sådan möjlighet förelåg nämligen enligt högskolans mening inte på grundval av det kollektivavtal som tidigare förelåg och som avsåg allena städningsarbeten. Vid kommande budgetårsskifte har sålunda den nu tillämpade ordningen i flertalet fall prövats under tre års tid. Ifrågavarande tjänster fyller sålunda utan tvekan ett stadigvarande behov av arbetskraft och kommer också att göra detta under överskådlig tid framåt. Då heller inga andra sådana förhållanden som — enligt av Kungl. Maj:t till statens allmänna avlöningsreglemente utfärdade anvisningar — konstituerar extra anställning föreligger, borde tjänsterna omändras till extra ordinarie tjänster.

Utskottet tillstyrker bifall till vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit.

Med anledning av det i motionen II: 328 framställda yrkandet vill utskottet framhålla, att det med hänsyn till anvisningarna till Saar icke synes möta hinder för Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, för vederbörande myndighet att pröva och avgöra frågan angående extraordinariesättande av omförmälda åtta tjänster som ekonomibiträden. Vid sådant förhållande torde motionen icke böra till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Göteborgs universitet, som föranledes av vad departementschefen anförde;

b) godkänna följande avlöningsstat för Göteborgs universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 422 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	820 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 669 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	380 300
<u>Summa kronor</u>	<u>4 291 300</u>

Särskilda uppbördsmedel

1. Bidrag från Göteborgs stad till avlöande av de kliniska amanuenserna	148 000
2. Bidrag från Göteborgs stad till filosofiska fakulteten	400 000
3. Avkastning från vissa donationsfonder	149 300
4. Studentinskrivnings- och examinationsavgifter samt diverse inkomster	4 000
<u>Summa kronor</u>	<u>701 300</u>
Nettoutgift kronor	3 590 000

c) till *Göteborgs universitet: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 590 000 kronor;

II. att motionen II: 328 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

18:o) **Göteborgs universitet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 91, s. 181 och 182), vilket innebär en anslagshöjning med 4 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Göteborgs universitet: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 298 000 kronor.

19:o) **Göteborgs universitet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 92, s. 182 och 183), vilket innebär en anslagshöjning med 106 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Göteborgs universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 706 000 kronor.

20:o) **Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 93, s. 183), vilket innebär en anslagshöjning med 55 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kronor.

21:o) **Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för medicinska fakultetens bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 94, s. 183 och 184), vilket innebär anvisande av samma anslagsbe-
lopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för medicinska fakultetens bibliotek* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

22:o) **Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid medicinska fakultetens bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 95, s. 184—186), vilket bland annat innebär att be-
fattningen som förste bibliotekarie vid medicinska fakultetens bibliotek från och med den 1 juli 1955 uppflyttas från 31 till 33 lönegraden, hemstäl-
ler utskottet,

att riksdagen må till *Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid medicinska fakultetens bibliotek* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslags-
anslag av 86 600 kronor.

23:o) **Göteborgs universitet: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 96, s. 187—189), vilket innebär en anslagsminskning med 125 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Göteborgs universitet: Utrustning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

24:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 97, s. 189—201) föreslagit riksdagen att dels be-
myndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med bud-

getåret 1955/56, vidtagna av departementschefen angivna ändringar i personalförteckningen för karolinska mediko-kirurgiska institutet, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för karolinska mediko-kirurgiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56, dels ock till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 4 375 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått

dels en inom andra kammaren av fru *Ewerlöf m. fl.* väckt motion (II: 115), vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att den redan beslutade professuren i barnpsykiatri vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus inrättas den 1 juli 1955,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Göransson m. fl.* (I: 287) samt den andra inom andra kammaren av fröken *Höjer m. fl.* (II: 332), i vilka hemställts att riksdagen måtte från och med budgetåret 1955/56 på karolinska mediko-kirurgiska institutets personalstat uppföra en laboratorstjänst i lönegrad Ca 34 för antropologisk forskningsverksamhet vid rättsmedicinska institutionen.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — hänvisa till motionerna II: 115 och I: 287.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag innebär — förutom vissa automatiska utgiftsökningar — beträffande personalorganisationen m. m. huvudsakligen följande.

1. Benämningarna å *dels* professuren i anatomi, särskilt makroskopisk anatomi, ändras till professur i anatomi (jfr prop. 1954: 212), *dels* professuren i anatomi, särskilt histologi, ändras till professur i histologi (jfr prop. 1954: 212), *dels* ock professuren i farmakodynamik och farmakognosi ändras till professur i farmakologi.
2. Anvisande av 6 000 kronor till klinisk psykolog vid rättspsykiatriska kliniken.
3. Inrättande av en befattning som förste amanuens vid institutionen för virusforskning.
4. Anvisande av ett belopp av 20 500 kronor till bestridande av sekretärgröromålen vid institutet. (I stället indrages det nu med 3 500 kronor uppförda arvodet till sekreterare.)
5. Personlig tjänst som assistent i lönegraden Ca 19 för institutionsvaktmästaren i Ca 12 vid patologisk-anatomiska institutionen L. Åkerman. (Den institutionsvaktmästartjänst i Ca 12, som Åkerman nu innehar, hålles obesatt, så länge han kvarstår vid den personliga tjänsten.)
6. Inrättande av en tjänst som institutionsvaktmästare i Ce 14 för tillgodoseende av behovet av en för institutets teoretiska institutioner gemensam glasmekaniker.
7. Inrättande av en befattning som preparator i Ce 14 vid bakteriologiska institutionen.
8. Inrättande av en befattning som laboratoriebiträde i Cg 11 vid audiologiska laboratoriet.

9. Förstärkning av personalorganisationen såsom en konsekvens av Kungl. Maj:ts av riksdagen godkända proposition 1954: 212 angående reformering av läkarutbildningen med följande befattningar:
 Uppförande å ordinarie stat som professur i medicinsk kemi av den nuvarande för J. E. Jorpes personliga professuren i speciell medicinsk kemi och samtidigt återbesättande av den nu vakanssatta laboratoriefattningen i kemi och farmaci med den ändrade benämningen laboratoriefattning i medicinsk kemi.
 Docent, företrädesvis för medicinsk fysik.
 Förste assistent vid anatomiska institutionen.
 Andre assistent vid fysiologiska institutionen.
 Förste amanuens för undervisning i medicinsk fysik.
 Förste assistent vid kemiska institutionen.
 Arvode för undervisning i medicinsk statistik (kostnad 1 900 kronor).
 Arvode för undervisning i medicinsk genetik (kostnad 1 400 kronor).
 Arvode för undervisning i psykologi (kostnad 2 800 kronor).
 Instrumentmakare i Ce 14 vid fysiologiska institutionen (för medicinsk fysik).
 Preparator i Ce 14 vid fysiologiska institutionen.
 Laboratoriebiträde i högst Ce 13 vid histologiska institutionen.
 Anvisande av 4 000 kronor till flyttning av histologiundervisningen till ett tidigare skede av det morfologiska året, varav 3 000 kronor för en biträdande lärare med uppdrag att giva en halv föreläsningkurs och 1 000 kronor för viss amanuenspersonal under två månader.
 (I samband härmed sänkes det nu med 65 000 kronor utgående kursanslaget med 12 000 kronor.)
10. Inrättande av en befattning som laboratoriebiträde i högst Ce 13 vid institutionen för allmän patologi.
11. Omläggningen av oftalmiatrikundervisningen vid institutet genomföres från och med den 1 juli 1955, varvid nu utgående arvoden till biträdande lärare i oftalmiatrik vid institutet och till undervisning i oftalmiatrik vid ögonavdelningen vid Sabbatsbergs sjukhus ökas med respektive 400 och 2 000 kronor. Å andra sidan utgår det för lärare vid två kurser i ögonspeglingskonst vid institutet upptagna arvudet å 1 900 kronor ur arvodesstaten.
12. Arvode å 1 008 kronor åt en studierektor vid institutets undervisningsnämnd.
13. Anslagsmedlen till vikariatsersättningar m. m. under icke-ordinarieposten uppräknas med 30 000 kronor. Samtidigt minskas ordinarieposten, med hänsyn till anslagsbelastningen, med motsvarande belopp.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag innebär sammanlagt en anslagshöjning med 203 700 kronor.

Till stöd för det i *motionerna I: 287* och *II: 332* framställda yrkandet har anförts bland annat följande.

Att få kunskap om sin härkomst är en mänsklig rättighet både av biologiskt-etiska skäl och därför att föräldraskapet har verkningar i medicinskt, socialt-ekonomiskt och juridiskt-arvsrättsligt hänseende. Genom den höga skilsmässofrekvensen och det stora antalet barn födda utom äktenskapet har faderskapsfrågorna speciell aktualitet i Sverige.

Statsrevisorerna har tagit upp frågan om icke fastställda faderskap till barn utom äktenskap i sin den 15 december 1954 avgivna berättelse.

Förevarande spörsmål har direkt ekonomisk betydelse för statsverket och kommunerna, eftersom en möjlighet tillskapats för dessa barn att erhålla s. k. särskilt barnbidrag.

Statsrevisorerna framhåller vikten av skärpta ansträngningar för att få faderskapen fastställda och åberopar härvid de nu berörda ekonomiska skälen men fäster också uppmärksamheten på de familjesociala.

Efter framställning från ärvdabalksakkunniga hemställde medicinalstyrelsen tidigt på hösten 1953 hos karolinska institutets lärarkollegium att kollegiet måtte vidtaga åtgärder för inrättande av en tjänst för antropologisk faderskapsforskning. På grund av denna hemställan inrättades vid rättsmedicinska institutionen en försöksavdelning för antropologiska faderskapsundersökningar. Denna avdelning började sin verksamhet i november 1953 och sköttes till en början av frivilliga krafter utan ersättning. Under tiden 1 juli—31 december 1954 utgick till den undersökande läkaren ett arvode av 1 700 kronor per månad från åttonde huvudtitelns anslag till Gemensamma universitetsändamål att disponeras av karolinska institutet.

I petitum den 22 september 1954 föreslog universitetskanslern (1955, 8 ht., s. 197) med anledning av framställning av lärarkollegiet inrättande av dels en docentur i arvsbiologisk forskning, dels en tjänst som laboratoriebiträde i Cg 11 samt 5 000 kronor för antropologisk forskningsverksamhet (s. 203), men dessa anslagsäskanden har icke tagits upp av departementschefen. Härigenom har uppstått ett läge som kan tvinga rättsmedicinska institutionen att nu nedlägga verksamheten.

Då behovet av nyssnämnda försöksverksamhet icke synes kunna sättas i fråga, och med hänsyn till att ärvdabalksakkunniga i sitt betänkande föreslagit att antropologiska faderskapsundersökningar i vissa fall skall göras obligatoriska, är det angeläget att staten lämnar tillräckliga medel för verksamheten från och med den 1 juli 1955.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag.

I sitt av riksdagen godkända, den 30 november 1954 dagtecknade utlåtande (nr 191) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reformering av läkarutbildningen tillstyrkte utskottet bifall till Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en professur i barnpsykiatri med placering vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus. Enligt föredragande departementschefen borde de i propositionen föreslagna nya tjänsterna inrättas successivt i anslutning till omläggningen av grundutbildningen. I överensstämmelse härmed skulle professuren i barnpsykiatri komma till stånd från och med budgetåret 1958/59. Utskottet ifrågasatte emellertid huruvida icke med beaktande av de på förevarande område föreliggande förhållandena nämnda professur borde inrättas tidigare än vad ovan angivits. Utskottet förutsatte, att Kungl. Maj:t toge denna fråga under särskilt övervägande.

I motionen II:115 har yrkats, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att omförmälda professur skall inrättas den 1 juli 1955.

Utskottet får erinra därom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 14 januari 1955 uppdragit åt kommissionen för förhandlingar rörande karo-

linska sjukhusets utbyggande m. m. att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad, styrelsen för Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt samt Stockholms läns landsting i fråga om undervisning i barnpsykiatri vid nämnda anstalt samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill förhandlingarna kunna giva anledning. Vid sådant förhållande anser utskottet sig böra avstyrka bifall till motionen II: 115, samtidigt som utskottet vill understryka vad utskottet i sitt omförmälda utlåtande 1954: 191 i ärendet anfört.

I motionerna I: 287 och II: 332 har yrkats, att riksdagen måtte på karolinska institutets stat uppföra en laboratoriefattning i Ca 34 för antropologisk forskningsverksamhet vid institutets rättsmedicinska institution.

Sedan hösten 1953 har en avdelning för antropologisk faderskapsbevisning på försök varit inrättad vid nämnda institution. Avdelningen förestås av docenten i arvsbiologi vid institutet Torsten Kjellberg-Romanus. Sedan juli 1954 uppbär Romanus ett arvode av 1 700 kronor per månad för föreståndarskapet. Från och med den 1 juli 1955 saknas under institutets stat medel för verksamhetens fortsatta bedrivande.

I en den 25 februari 1955 dagtecknad proposition, nr 91, har Kungl. Maj:t föreslagit, att ovannämnda verksamhet skall tills vidare försöksvis överflyttas till statens rättsläkarstation och att medel till avlönande av Romanus — 20 400 kronor — skall från och med nästa budgetår beräknas under anslaget till statens rättsläkarstationer.

Utskottet har i annat sammanhang tillstyrkt bifall till ifrågavarande förslag. Med anledning härav ställer utskottet sig avvisande till det i motionerna I: 287 och II: 332 framställda yrkandet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna II: 115 samt I: 287 och II: 332,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska mediko-kirurgiska institutet, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska mediko-kirurgiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	1 688 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	796 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	1 600 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	315 300
	Summa kronor 4 399 300

Särskilda uppbördsmedel

1. Bidrag från Malmstenska donationsfonden .	3 700
2. Bidrag från Ekmanska donationsfonden ...	7 500
3. Bidrag från Mimi Althainz donationsfond .	13 100
	Summa kronor 24 300
	Nettoutgift kronor 4 375 000

c) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 4 375 000 kronor.

25:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 98, s. 202), vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: Omkostnader för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 537 000 kronor.

26:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 99, s. 203 och 204), vilket innebär en anslagshöjning med 80 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: Materiel m. m. för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 075 000 kronor.

27:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 100, s. 204 och 205), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: Nyanskaffning av apparater m. m. för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

28:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 101, s. 205 och 206), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 61 000 kronor.

29:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Engångsanslag för vissa institutioner.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 102, s. 206—214), vilket innebär en anslagshöjning med 1 360 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att ytterligare inredning och utrustning för den bakteriologiska institutionen vid karolinska mediko-kirurgiska institutet må beställas till ett värde av högst 600 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1956/57,

b) medgiva, att inredning och utrustning för institutionen för virusforskning vid karolinska mediko-kirurgiska institutet må beställas till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1956/57,

c) medgiva, att inredning och utrustning för forskningslaboratoriet vid karolinska sjukhusets thoraxkirurgiska klinik må beställas till ett värde av högst 230 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1956/57,

d) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Engångsanslag för vissa institutioner* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 410 000 kronor.

30:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bidrag till fysiologisk-akustisk forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 103, s. 214 och 215), vilket innebär en anslagshöjning med 19 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bidrag till fysiologisk-akustisk forskning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

31:o) **Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 107, s. 244—249) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56,

vidtaga den ändring i personalförteckningen för tandläkarhögskolan i Stockholm, som föranledes av vad departementschefen anfört, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56, dels ock till Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 493 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehäft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Huss* och *Gustaf Karlsson* (I: 295) och den andra inom andra kammaren av fröken *Karlsson m. fl.* (II: 269), i vilka hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, att frågan om inrättande av en professur i barntandvård vid vardera av tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö göres till föremål för särskild utredning.

Beträffande motiveringen för detta yrkande torde få hänvisas till motionen.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag innebär — förutom vissa automatiska utgiftsökningar m. m. — beträffande personalorganisationen m. m. följande.

- 1) Två tjänster som avdelningssköterska i Ca 14 uppflyttas till Ca 15.
- 2) För den internmedicinska konsultationsverksamheten anställs en läkare med av Kungl. Maj:t fastställt arvode.
- 3) Kanslern bemyndigas att där legitimerad tandläkare icke anmäler sig som sökande till amanuensbefattningar vid viss tandläkarhögskola medgiva, att dylika befattningar utbytes mot assistentbefattningar i proportionen tre amanuenser mot två assistenter.

Sammanlagt innebär Kungl. Maj:ts förslag en anslagshöjning med 13 000 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Vidkommande motionerna I: 295 och II: 269 får utskottet erinra, att vid envar av de båda tandläkarhögskolorna för närvarande finnas självständiga laboratorsbefattningar i barntandvård, vilka inrättades efter där-om av 1944 års tandläkarutbildningssakkunniga framställt förslag. Utskottet, som för sin del vill understryka vikten för den odontologiska undervisningen och forskningen av att dessa laboraturer förändras till professurer, har icke funnit behöfligt att detta spörsmål, såsom motionärerna påyrkat, göres till föremål för särskild utredning. Utskottet förutsätter nämligen att, i den mån de nuvarande laboratorsbefattningarna i barntandvård bli besatta med professorskompetenta innehavare, vederbörlig framställning kommer att göras petitavägen om befattningarnas omvandling i ovan angiven riktning och att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på betydelsen av en dylik förstärkning av tandläkarhögskolornas organisation. Utskottet tillstyrker, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver tillkänna vad utskottet sålunda anfört.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga den ändring i personalförteckningen för tandläkarhögskolan i Stockholm, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	653 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	680 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	933 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	227 000
<u>Summa kronor</u>	2 493 000

c) till *Tandläkarhögskolan i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 493 000 kronor;

II. att motionerna I: 295 och II: 269 icke må till annan riksdagens åtgärd föranleda än att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver tillkänna vad utskottet med anledning av motionerna anfört.

32:o) **Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 108, s. 249 och 250), vilket innebär en anslagshöjning med 12 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Stockholm*: Omkostnader för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 569 000 kronor.

33:o) **Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 109, s. 250), vilket innebär en anslagsminskning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Stockholm*: Bokinköp och bokbindning m. m. för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

34:o) **Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 110, s. 251), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

35:o) **Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 111, s. 251 och 252), vilket innebär en anslagshöjning med 18 000 kronor, samt med erinran om vad utskottet i det föregående anfört under punkten 31, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Malmö, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	300 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	638 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 143 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	263 000
Summa kronor 2 344 000	

b) till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 344 000 kronor.

36:o) **Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 112, s. 252 och 253), vilket innebär en anslagsminskning med 60 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 548 500 kronor.

37:o) **Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 113, s. 253 och 254), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 14 500 kronor.

38:o) **Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 114, s. 254), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

39:o) **Tandläkarhögskolorna: Bidrag till elever för anskaffande av instrument.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, s. 254 och 255), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolorna: Bidrag till elever för anskaffande av instrument* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 220 000 kronor.

40:o) **Tandläkarhögskolorna: Bidrag till driften av amanuenskliniker.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 116, s. 255 och 256), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolorna: Bidrag till driften av amanuenskliniker* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

41:o) **Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 117, s. 256 och 257), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kronor.

42:o) **Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, s. 257), vilket innebär en anslagshöjning med 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 20 900 kronor.

43:o) **Gemensamma universitetsändamål: Kurser i krigskirurgi m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 119, s. 258), vilket

innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Kurser i krigskirurgi m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 7 500 kronor.

44:o) **Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 120, s. 258—260), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

45:o) **Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 121, s. 260—265) föreslagit riksdagen att till *Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 2 780 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Holmqvist* och *Bergman* (I: 343) och den andra inom andra kammaren av herrar *Adamsson* och *Nilsson* i Östersund (II: 318), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta dels att till *Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 3 111 000 kronor, dels ock att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att antalet stipendier för nästkommande budgetår anpassas så, att 1950 års riksdagsbeslut och studentsociala utredningens förslag om stödet till mindre bemedlade universitets- och högskolestuderande samt studerande vid socialinstituten kan förverkligas,

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Johansson* i Stockholm och *Holmberg* väckt motion (II: 307), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att till *Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 5 324 000 kronor.

I den mån redogörelse i det följande icke lämnas för motiveringen till de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna I: 343 och II: 307.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 818 000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Av innevarande budgetårs anslag å 1 962 000 kronor har beräknats 1 874 000 kronor till naturastipendier, 9 700 kronor till bokstipendier,

64 000 kronor till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader och 14 300 kronor till Kungl. Maj:ts disposition.

Garantilänenämnden föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 1 153 000 kronor till 3 115 000 kronor. Därvid beräknar nämnden en ökning av anslagsmedlen till naturastipendier med 1 147 000 kronor till 3 021 000 kronor samt en höjning av anslagsmedlen till Kungl. Maj:ts disposition med 6 000 kronor.

Sveriges förenade studentkårer (SFS) hemställer i skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 september 1954, att anslagsmedlen till naturastipendier måtte i enlighet med studentsociala utredningens förslag anpassas så, att stipendier kan tilldelas »de mindre bemedlade studenter, som styrkt sin studielämplighet», samt att fördenskull nämnda anslagsmedel för nästa budgetår höjes med 3 450 000 kronor till 5 324 000 kronor.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande.

Förevarande anslag har för de senaste budgetåren undergått mycket kraftiga höjningar. Dessa höjningar markerar två viktiga etapper i utvecklingen av det statliga naturastipendiesystemet. Genom beslut vid 1953 års riksdag utsträcktes stipendieringen till att omfatta samtliga akademiska utbildningsanstalter inom åttonde och tionde huvudtitlarnas områden. Därmed erhöles den redan från början åsyftade yttre ramen för stipendieringen. Vid 1954 års riksdag beslöts en sådan höjning av anslagsmedlen till naturastipendier, att en icke oväsentlig lättnad i de restriktiva behörighetsvillkoren beträffande studiebegävnin g kunde genomföras. Medan sålunda för läsåret 1953/54 anslagsmedlen endast räckte till att ge dem stipendium, som — utom att vara obemedlade — hade minst AB+ i medelbetyg i studentexamen, uppsattes såsom mål vid anslagsavvägningen för budgetåret 1954/55, att de obemedlade nyinskrivna, som hade ett genomsnittsbetyg av AB, skulle kunna få stipendium. Det beräknades därvid, att stipendiatunderlaget skulle kunna breddas från något mindre än 4 procent till ungefär 12 procent av totalantalet abiturienter. Såsom framgår av de av garantilänenämnden nu lämnade uppgifterna har för innevarande läsår kunnat utdelas 548 nya stipendier, en stipendiering som omfattar i det närmaste 13 procent av totalantalet nyinskrivna.

För nästa budgetår föreslår garantilänenämnden en höjning av anslagsmedlen till naturastipendier med 1 147 000 kronor till 3 021 000 kronor. Nämnden räknar därvid i första hand med 1 473 000 kronor till fortsatta stipendier, varigenom någon inskränkning i rätten till fortsatt stipendium icke skulle behöva ske. Vidare beräknar nämnden ett belopp av 1 548 000 kronor till 726 nya stipendier. Därmed skulle stipendieringen kunna utsträckas till att omfatta drygt 16 procent av det beräknade antalet nyinskrivna för nästa läsår.

SFS går i sina anslagsäskanden betydligt längre. I anslutning till studentsociala utredningens förslag förordar SFS sålunda, att anslagsmedlen till naturastipendier avväges så, att stipendier kan tilldelas de obemedlade och mindre bemedlade studenter, som styrkt sin studielämplighet. Med en dylik lättnad även i fråga om behörighetsvillkoret beträffande ekonomisk ställning skulle enligt gjorda beräkningar stipendier erfordras för 26 procent av de nyinskrivna. Ett genomförande för nästa budgetår av SFS:s förslag skulle kräva en höjning av anslagsmedlen till naturastipendier med inte mindre än 3 450 000 kronor.

Den av SFS föreslagna utgångspunkten för anslagsavvägningen överensstämmer helt med de vid 1950 års riksdag beslutade riktlinjerna för den framtida utformningen av det direkta statliga stödet till universitets- och högskolestuderande och de studerande vid socialinstituten. I vilken takt denna målsättning skall kunna realiseras är emellertid självfallet beroende av den ekonomiska insats från statens sida, som vid budgetavvägningen anses kunna göras på denna anslagspunkt. För nästa budgetår kan endast tillgodoses den automatiska ökning av medelsbehovet, som följer av den vid 1954 års riksdag beslutade lättningen i behörighetskravet beträffande studiebegåvning. Enär stipendietiden för de flesta kategorierna av stipendiater utgör mer än ett läsår, kräves nämligen en väsentlig anslagsförstärkning för att behovet av nya stipendier skall kunna tillgodoses i samma mån som för innevarande läsår utan att därför någon inskränkning i rätten till fortsatt stipendium skall behöva göras. Någon dylik inskränkning bör enligt min mening i princip icke ske. Vad gäller antalet nya stipendier har garantilänenämnden beräknat detta till 726. Nämnden har därvid utgått från att betydligt flera än de, som för innevarande läsår erhållit nya stipendier, var berättigade därtill enligt den vid 1954 års riksdag beslutade behörighetsnormen, varjämte nämnden tagit hänsyn till en beräknad ökning av antalet nyinskrivna nästa läsår. För egen del anser jag mig böra förordna en sådan förstärkning av anslagsmedlen till naturastipendier, att antalet nya stipendier, som för innevarande läsår uppgår till 548, nästa läsår kan ökas till omkring 600. Därigenom torde relationen mellan antalet nyinskrivna och antalet nya stipendier kunna hållas åtminstone oförändrad i jämförelse med innevarande läsår. I anslutning till vad jag sålunda förordnat, tillstyrker jag för nästa budgetår en höjning av ifrågavarande anslagsmedel med 816 000 kronor till 2 690 000 kronor. Detta innebär en ökning av medelsanvisningen med i det närmaste 45 procent. Någon höjning därtöver av anslagsmedlen till naturastipendier anser jag mig icke kunna förordna.

Anslagsmedlen till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader har för innevarande budgetår uppräknats med 23 000 kronor. För nästa budgetår finner jag mig böra förordna en ytterligare ökning med 2 000 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordnat torde hela anslaget för nästa budgetår böra uppföras med 2 780 000 kronor, vilket innebär en höjning med 818 000 kronor. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av garantilänenämnden besluta om de olika anslagsmedlens fördelning samt meddela i övrigt erforderliga föreskrifter rörande anslagets disposition.

Till stöd för det i *motionerna I: 343 och II: 318* gjorda yrkandet har anförts huvudsakligen följande.

Den höjning, som i årets åttonde huvudtitel föreslås av anslaget sedan föregående budgetår utgör i det närmaste 45 procent. Det gäller här emellertid en automatisk ökning till följd av de lättningar i behörighetskrav beträffande studiebegåvning som beslutades av 1954 års riksdag. Någon reell utvidgning av stipendiemöjligheterna har därför icke skett detta år i förhållande till läsåret 1954—1955. Departementschefen kan endast kommentera med den förhoppningen att relationen mellan antalet vid berörda läroanstalter nyinskrivna och antalet stipendier torde kunna hållas åtminstone oförändrad i jämförelse med innevarande läsår.

För läsåret 1954—1955 kunde endast 13 procent av nyinskrivna studerande erhålla naturastipendier, medan inte mindre än en tredjedel av dem hade ansökt om detta utbildningsstöd. 1950 års riksdag fastställde som riktpunkt för denna stipendiegivning att stipendierna skulle finnas tillgängliga för 26 procent av de studerande, sedan den studentsociala utredningen klarlagt att ungefärligen detta antal studerande var i behov av stipendiestöd samtidigt som de fyllde kraven på god studiebegåvning. Ett förverkligande av detta riksdagens beslut skulle innebära att nuvarande snäva behörighetsprövning av ansökningarna kunde uppmjukas. Sveriges förenade studentkårer har i skrivelse till Kungl. Maj:t med rätta påpekat det otillfredsställande i ett förhållande att naturastipendierna blivit ett »privilegium för det fåtal studenter, som kunnat uppvisa den sällsynta kombinationen av exceptionell studiebegåvning och fullständig medellöshet».

Garantilänenämnden föreslår en ökning av anslagsmedlen till naturastipendier med 1 147 000 kronor till 3 021 000 kronor. Denna höjning motiveras av den ökade ansökningsfrekvens som förutses på grund av ökad elevtillströmning och ökad kännedom om stipendiemöjligheter. En anslagsökning åtminstone av denna storleksordning för läsåret 1955—1956 vore synnerligen väl motiverad.

Om det faktum att naturastipendierna har en utomordentlig betydelse för demokratisk rekrytering till de akademiska studierna behöver man icke tveka, knappast heller orda. Dröjsmålet med att förverkliga 1950 års principbeslut medför att många ungdomar med god studiebegåvning men svag ekonomisk bakgrund fortfarande får uppge tanken på fortsatta studier.

Det i *motionen II: 307* framställda yrkandet sammanfaller, såvitt gäller anslagsmedlen till naturastipendier, med SFS:s ovanberörda äskande.

Utskottet. Departementschefen har erinrat om att den av SFS föreslagna utgångspunkten för anslagsavvägningen helt överensstämde med de vid 1950 års riksdag beslutade riktlinjerna för den framtida utformningen av det direkta statliga stödet till universitets- och högskolestuderande samt de studerande vid socialinstitut. Departementschefen har vidare framhållit, att i vilken takt denna målsättning kunde realiseras självfallet vore beroende av den ekonomiska insats från statens sida, som vid budgetavvägningen ansågs kunna göras på denna anslagspunkt. Departementschefen har funnit att för nästa budgetår kunde endast tillgodoses den automatiska ökning av medelsbehovet, som följde av den vid 1954 års riksdag beslutade lättnaden i behörighetskravet beträffande studiebegåvning, samt beräknat antalet nya stipendier, som för innevarande läsår uppginge till 548 och av garantilänenämnden föreslagits ökade till 726, för nästa läsår till omkring 600, varigenom relationen mellan antalet nyinskrivna och antalet nya stipendier kunde hållas oförändrad i jämförelse med innevarande läsår. I anslutning härtill har departementschefen tillstyrkt en höjning av anslagsmedlen till naturastipendier med 816 000 kronor.

Utskottet har vid sin prövning av detta ärende ansett sig i fråga om anslagsavvägningen för nästa budgetår böra biträda departementschefens

förslag och avstyrker alltså bifall till motionerna I: 343 och II: 318 — såvitt dessa avse anslagsbeloppet — samt motionen II: 307. Utskottet, som icke heller är berett att tillstyrka att riksdagen skulle såsom i de förstnämnda motionerna påyrkats avlåta skrivelse till Kungl. Maj:t i förevarande ämne, vill emellertid liksom i fjol understryka angelägenheten av att — i den mån det ekonomiska läget så medger — naturastipendiesystemet successivt utbygges i riktning mot det slutmål, som angivits för det direkta statliga stödet till förevarande kategorier av studerande.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt i övrigt framställda förslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet får alltså hemställa,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 343 och II: 318 — såvitt de avser anslagsbeloppets storlek — samt motionen II: 307, till *Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 2 780 000 kronor;

b) att motionerna I: 343 och II: 318 — såvitt de avser skrivelse till Kungl. Maj:t — icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

46:o) Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 122, s. 265), vilket innebär en anslagsminskning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kronor.

47:o) Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier. Kungl. Maj:t har (punkt 123, s. 265 o. 266) föreslagit riksdagen att till *Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 680 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Huss* (I: 288) och den andra inom andra kammaren av herr *von Friesen* (II: 326), i vilka hemställts, att till *Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1955/56 anvisas ett reservationsanslag av 1 812 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär inrättandet av ett nytt doktorandstipen-

dium vid medicinska fakulteten i Göteborg och ett nytt stipendium vid tandläkarhögskolan i Malmö.

I motionerna I: 288 och II: 326 har utöver Kungl. Maj:ts förslag yrkats inrättandet av följande stipendier:

ett doktorandstipendium vid vardera teologiska fakulteten i Uppsala och Lund;

ett doktorandstipendium vid vardera medicinska fakulteten i Uppsala och Lund;

två doktorandstipendier och två licentandstipendier vid vardera humanistiska sektionen i Uppsala och Lund samt humanistiska avdelningen vid Stockholms högskola;

två doktorandstipendier och två licentandstipendier vid vardera matematisk-naturvetenskapliga sektionerna i Uppsala och Lund samt matematisk-naturvetenskapliga avdelningen vid Stockholms högskola.

Utskottet, som icke är berett att tillstyrka bifall till det motionsvis gjorda yrkandet, ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 288 och II: 326, till *Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 680 000 kronor.

48:o) **Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 124, s. 266 och 267), vilket innebär en anslagsminskning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

49:o) **Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 125, s. 267 och 268), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

50:o) **Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till främjande av medicinsk forskning vid universiteten m. fl. läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 126, s. 268 och 269), vilket innebär en anslagshöjning med 23 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till främjande av medicinsk forskning vid universitetet m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 663 000 kronor.

51:o) **Gemensamma universitetsändamål: Klinisk forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 127, s. 269—272), vilket innebär inrättande av fem statliga tjänster som kliniska forskare, med tjänstebenämningen forskningsläkare, för vilka tjänstens förvärvande skall kräva docentkompetens, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för de kliniska forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Personalförteckning

*Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad
än Ce 25*

Befattning	Lönegrad
5 forskningsläkare	Ce 30

b) godkänna följande stat för de kliniska forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	92 000	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	14 000	106 000

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	100	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	900	1 000

Summa kronor 107 000

c) till *Gemensamma universitetsändamål: Klinisk forskning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 107 000 kronor.

52:o) **Gemensamma universitetsändamål: Ämnes- och fakultetskonferenser.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 128, s. 273), vilket innebär en anslagsminskning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Ämnes- och fakultetskonferenser* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

53:o) **Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 129, s. 273), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

54:o) **Utskrivning av licentiat- och kandidatuppsatser m. m. vid vissa högre läroanstalter.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Arrhén* (I: 293) och den andra inom andra kammaren av herrar *Håstad* och *Braconier* (II: 386) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att studenterna befrias från ifrågavarande utgifter genom att tillräckliga medel snarast ställas till förfogande för utskrivning av såväl licentiat- och kandidatuppsatser som examensarbeten vid samtliga berörda högre läroanstalter (universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg, Stockholms högskola, tekniska högskolan i Stockholm, Chalmers tekniska högskola, skogshögskolan och lantbrukshögskolan).

I en den 27 september 1954 dagtecknad skrivelse har Sveriges förenade studentkårer hos Kungl. Maj:t gjort en framställning av samma innebörd som det i ovannämnda motioner gjorda yrkandet. Utskottet får beträffande motiveringen för detsamma, vilken helt överensstämmer med vad i ovannämnda skrivelse anförts, hänvisa till motionen II: 386.

Utskottet. Det i motionerna framställda yrkandet berör ett flertal lärosäten, lydande under såväl ecklesiastik- som jordbruksdepartementet. Någon utredning har icke i motionerna förebragts i fråga om storleken av de anslagsmedel, som ett tillgodoseende av motionärernas hemställan kan medföra. Den i motionerna berörda frågan torde enligt utskottets mening kräva närmare överväganden av vederbörande myndigheter och vara av natur att böra prövas i samband med universitetens och högskolornas petitaförhandlingar. Utskottet är därför icke berett att tillstyrka vidtagandet av de ifrågasatta åtgärderna, vilkas ekonomiska räckvidd i detta sammanhang icke kan bedömas. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionerna och hemställer,

att motionerna I: 293 och II: 386 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

55:o) **Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 130, s. 273 och 274), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

56:o) **Rasbiologiska institutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 131, s. 274), vilket innebär en anslagshöjning med 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för rasbiologiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman	27 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	74 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	14 700

Summa kronor 116 300

b) till *Rasbiologiska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 116 300 kronor.

57:o) **Rasbiologiska institutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 132; s. 275), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rasbiologiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 13 300 kronor.

58:o) **Rasbiologiska institutet: Materiel m. m.** I anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 133, s. 275), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rasbiologiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 31 100 kronor.

59:o) **Farmaceutiska institutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 134, s. 275—279), vilket innebär en anslagshöjning med 37 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för farmaceutiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	113 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	64 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	232 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	54 000
	<hr/>
Summa kronor	463 300

Särskilda uppbördsmedel

Avkastning av donationsfond	7 000
	<hr/>
Nettoutgift kronor	456 300

b) till *Farmaceutiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 456 300 kronor.

60:o) **Farmaceutiska institutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 135, s. 279 och 280), vilket innebär en anslagsminskning med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Farmaceutiska institutet*: *Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 50 600 kronor.

61:o) **Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 136, s. 280), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Farmaceutiska institutet*: *Materiel m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

62:o) **Farmaceutiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 137, s. 280—282), vilket innebär en anslagsminskning med 108 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Farmaceutiska institutet*: *Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

63:o) **Ortnamnskommissionen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 138, s. 282 och 283), vilket innebär en anslagshöjning med 5 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	3 300
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	105 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15 200
	<hr/>
	Summa kronor 123 500

b) till *Ortnamnskommissionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 123 500 kronor.

64:o) **Ortnamnskommissionen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 139, s. 283), vilket innebär en anslagshöjning med 5 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ortnamnskommissionen*: *Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 23 300 kronor.

65:o) **Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 140, s. 283 och 284), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ortnamnskommissionen*: *Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

66:o) **Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 141, s. 284 och 285), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 21 000 kronor.

67:o) **Landsmålsarkiven: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142, s. 285 och 286), vilket innebär en anslagshöjning med 4 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för landsmålsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	7 600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	244 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	33 600
	<hr/>
	Summa kronor 285 600

b) till *Landsmålsarkiven: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 285 600 kronor.

68:o) **Landsmålsarkiven: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 143, s. 286 och 287), vilket innebär en anslagshöjning med 2 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsmålsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

69:o) **Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 144, s. 287 och 288), vilket innebär en anslagshöjning med 11 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 92 500 kronor.

70:o) **Bidrag till institutet för folkminnesforskning i Göteborg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 145, s. 288 och 289), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till institutet för folkminnesforskning i Göteborg* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 22 300 kronor.

71:o) **Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 146, s. 289), vilket innebär en anslagshöjning med 90 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

72:o) **Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning.** Kungl. Maj:t har (punkt 147, s. 289 och 290) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 613 900 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Carl Albert Anderson* (I: 20) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagård m. fl.* (II: 34), i vilka hemställts, att riksdagen måtte anvisa erforderligt belopp för att möjliggöra att vid socialinstitutet i Stockholm inrättas ytterligare en fast lärartjänst, vars innehavare skall handha undervisning och examination i nationalekonomi och socialpolitik.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet får utskottet i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande hänvisa till motionen II: 34.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en sammanlagd anslagsökning med 11 900 kronor, avseende för institutet i Stockholm en bidragshöjning med 1 000 kronor för ökat arvode åt rektor, 3 000 kronor för omkostnader och inventarier samt 5 200 kronor för löneklassuppflyttningar ävensom en höjning med respektive 2 000 och 700 kronor för löneklassuppflyttningar vid instituten i Göteborg och Lund.

Departementschefen har förklarat sig icke beredd att biträda ett av institutets i Stockholm styrelse ånyo framfört förslag om inrättande vid institutet av en fast lärarbefattning i nationalekonomi och socialpolitik. Kostnaden härför innebär en höjning av förevarande anslag med 15 000 kronor.

I *motionerna I: 20 och II: 34* har anförts bland annat följande.

I propositionen nr 153 till 1945 års riksdag, på vars grundvalar beslut fattades om ökade bidrag till socialinstitutet, förordades att vid institutet i Stockholm skulle finnas fyra fasta lärarbefattningar i teoretiska ämnen, varibland en i nationalekonomi och socialpolitik.

Statsutskottet anförde i sitt utlåtande följande: »Utskottet delar departementschefens uppfattning om vikten av att socialinstitutet få en ur olika synpunkter högt kvalificerad lärarkår och att inrättandet av ett antal fasta lärarbefattningar icke längre torde kunna uppskjutas.» Beträffande den fasta lärartjänsten i nationalekonomi och socialpolitik hade styrelsen för socialinstitutet i Stockholm i sitt yttrande över den utredning (SOU 1944: 29), som låg till grund för propositionen, ansett timlärartjänster i dessa ämnen för tillfället tillräckliga. Statsutskottet anförde för sin del följande: »Med hänsyn jämväl till vad utskottet tidigare anført rörande en omprövning av det utrymme, vilket bör tillmätas ämnet nationalekonomi, synes det dock utskottet lämpligt att lärarbefattningen i detta ämne ej får fast karaktär förrän närmare erfarenhet vunnits.»

Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm anförde redan i sin framställning om anslag för budgetåret 1953/54, att man nu vunnit nödig erfarenhet i denna fråga. Undervisningen hade dittills handhåfts av timlärare med arvoden, oftast samtidigt knutna till Stockholms högskola. Styrelsen anförde år 1953 vidare: »Rekryteringen till dessa läraruppdrag har regelmässigt vållat svårigheter. Ämnet socialpolitik, som är av central betydelse i institutets utbildning på samtliga linjer, har ingen egentlig motsvarighet vid andra högskolor, och de lärare, som skall sköta undervisningen, måste därför genom självständiga studier och forskningar vidga sin kompetens. Då ingen fast befattning finns, är detta krav icke lätt att uppehålla.» Svåra brister hade också uppstått i kontinuiteten.

I statsverkspropositionen 1953 avvisades emellertid denna styrelsens framställning. Med anledning härav väcktes i riksdagen två motioner (I: 119 och II: 168), vari hemställdes om anslag för inrättande av den ifrågakörande lärartjänsten.

Statsutskottet, vars yttrande vann riksdagens bifall, anförde i yttrande över motionerna: »I motionerna I: 119 och II: 168 har framhållits, att den nuvarande anordningen för undervisningen i nationalekonomi och social-

politik vid socialinstitutet i Stockholm föranleder svårigheter vid rekryteringen av lärarkrafter i dessa ämnen och vållar vissa olägenheter både med tanke på kravet på kontinuitet i undervisningen och från rent studietekniska synpunkter. Utskottet inser betydelsen av att berörda problem genom inrättande av en fast lärartjänst i nämnda ämnen erhåller en tillfredsställande lösning. Emellertid har utskottet i likhet med departementschefen icke funnit sig berett förorda, att en dylik tjänst, såsom i motionerna påyrkats, inrättas från och med nästa budgetår. Utskottet — som förutsätter att denna fråga kommer att bli föremål för fortsatt uppmärksamhet från Kungl. Maj:ts sida — anser sig alltså böra avstyrka bifall till de föreliggande motionerna.»

I sin skrivelse angående anslag för budgetåret 1954/55 återkom styrelsen för socialinstitutet i Stockholm till frågan om denna fasta lärartjänst och framhöll, att de erfarenheter, vilka lågo till grund för dess tidigare framställning i ämnet, sedermera ytterligare befasts. Det vore enligt styrelsens mening uppenbart, att ständiga svårigheter skulle komma att uppstå, så länge den ifrågavarande fasta lärarbefattningen icke kunde inrättas. Merkostnaden härför beräknades med hänsyn till numera gällande lönegradsplacering till 15 000 kronor om året. Kungl. Maj:t avvisade emellertid även i 1954 års statsverksproposition utan närmare motivering dess framställning. Med anledning härav väcktes återigen i riksdagen två motioner (I: 143 och II: 234), med hemställan om anslag för inrättande av en lärartjänst i nationalekonomi och socialpolitik vid socialinstitutet i Stockholm.

Statsutskottet, som erinrade om sitt ställningstagande till motioner med yrkande i samma syfte vid 1953 års riksdag, anförde nu följande: »Utskottet har i nuvarande läge icke velat mot Kungl. Maj:ts ställningstagande i frågan förorda bifall till det i de föreliggande motionerna I: 143 och II: 234 framställda yrkandet. Vad i ärendet förekommit ger emellertid utskottet anledning att ånyo understryka angelägenheten av att ovan berörda svårigheter beträffande undervisningen i nationalekonomi och socialpolitik vid socialinstitutet i Stockholm undanröjas. Utskottet utgår därför från att Kungl. Maj:t till förnyad prövning upptager frågan om bidrag till en fast lärartjänst i nämnda ämnen.»

I sin framställning om anslag för budgetåret 1955/56 framhöll styrelsen för socialinstitutet i Stockholm, att de växande svårigheterna för undervisningens anordnande, som föranledas av frånvaron av en fast lärarbefattning, äro särskilt framträdande i ämnet socialpolitik, där sedan 1947 sju olika lärare växlat i undervisningen, något som i hög grad försvårat upprätthållandet av konsekvens och kontinuitet i detta för institutets utbildning centrala ämne.

I statsverkspropositionen 1955 har Kungl. Maj:t utan motivering återigen avvisat styrelsens framställning.

Som tidigare här anförts äro ämnena nationalekonomi och socialpolitik av grundläggande betydelse för institutets undervisning på samtliga utbildningslinjer och därmed för de viktiga arbetsuppgifter i allmän tjänst, som institutets omkring 500 studerande utbilda sig för. Under rådande omständigheter är det ett orimligt förhållande, att detta krav på och behov av en fast lärarbefattning i dessa ämnen år efter år eftersättes.

Utskottet. Såsom i motionerna I: 20 och II: 34 erinrats har utskottet vid såväl 1953 som 1954 års riksdagar vid behandling av förevarande an-

slag haft att ta ställning till motionsvis framställda förslag av samma innebörd som det nu föreliggande. I föl underströk utskottet ånyo angelägenheten av att de svårigheter, som förelåge beträffande undervisningen i nationalekonomi och socialpolitik vid socialinstitutet i Stockholm, undanröjdes. Utskottet utgick därför från att Kungl. Maj:t till förnyad prövning upptog frågan om bidrag till en fast lärartjänst i nämnda ämnen. Den positiva inställning till denna fråga, som utskottet sålunda intog vid 1954 års riksdag, har likväl icke föranlett Kungl. Maj:t att för innevarande års riksdag framlägga förslag i ämnet. Utskottet, som icke är berett att biträda det i motionerna I: 20 och II: 34 gjorda yrkandet, vill framhålla, att utskottet förväntar att förevarande fråga genom förslag från Kungl. Maj:ts sida bringas till sin lösning vid nästa års riksdag.

Under återopande av vad sålunda anförts och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot den anslagshöjning Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 20 och II: 34, till *Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 613 900 kronor.

73:o) Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 148, s. 291), vilket innebär en anslagsminskning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

74:o) Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 149, s. 291 och 292), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

75:o) Garantilånenämnden: Avlöningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 150, s. 292), vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för garantilånenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	12 100
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	38 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	<u>6 200</u>
Summa kronor 57 000	

b) till *Garantilånenämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 57 000 kronor.

76:o) **Garantilånenämnden: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 151, s. 293), vilket innebär en anslagsminskning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Garantilånenämnden: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 21 100 kronor.

77:o) **Kostnader för statlig kreditgaranti för vissa studielån.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 152, s. 293), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader för statlig kreditgaranti för vissa studielån* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

78:o) **Kostnader för avskrivning av studielån med statlig kreditgaranti till studenter m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 153, s. 293 och 294), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader för avskrivning av studielån med statlig kreditgaranti till studenter m. fl.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

79:o) **Bidrag till inventarier i studentbostadshus.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 154, s. 294 och 295), vilket innebär en anslagshöjning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till inventarier i studentbostadshus* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

80:o) **Bidrag till Sveriges förenade studentkårer för redigering av ett register över vissa licentiat- och doktorsavhandlingar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 155, s. 295), vilket innebär en anslagsminskning med 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Sveriges förenade studentkårer för redigering av ett register över vissa licentiat- och doktorsavhandlingar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 2 200 kronor.

81:o) **Bidrag till anordnande av praktisk-pedagogiska utbildningskurser för blivande läroverkslärare m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 156, s. 295 och 296), vilket innebär en anslagshöjning med 3 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av praktisk-pedagogiska utbildningskurser för blivande läroverkslärare m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 38 600 kronor.

82:o) **Kurser för utbildande av laboratoriebiträden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 157, s. 296 och 297), vilket innebär en anslagshöjning med 7 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för utbildande av laboratoriebiträden* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 23 900 kronor.

Tekniska högskolor

83:o) **Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 158, s. 298), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för de tekniska högskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	25 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	14 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	21 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 100

Summa kronor 65 700

b) till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 65 700 kronor.

84:o) **Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 159, s. 298 och 299), vilket innebär en anslagshöjning med 1 900 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 15 300 kronor.

85:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln (punkt 160, s. 299—314 av förut omnämnda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1955) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga av departementschefen angivna ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56, dels ock till Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 6 010 000 kronor.

Kungl. Maj:ts nämnda förslag, som innebär en anslagshöjning med 170 000 kronor, avser i huvudsak inrättande av följande nya tjänster:

- 1) en professur i matematik II med indragning av en specialläroarbefattning i matematik II och III,
- 2) en professur i skeppsbyggnad med indragning av en specialläroarbefattning i skeppsbyggnadsteknik,
- 3) en tjänst som förste driftingenjör i Ce 31,
- 4) en tjänst som driftingenjör i Ce 27,
- 5) en docentur,
- 6) en befattning som biträdande lärare i matematisk fysik och en dylik befattning i elektrisk anläggningsteknik III,
- 7) två institutionsvaktmästartjänster i Ce 12.

Medelsbehovet under anslaget har beräknats med utgångspunkt i bland annat att terminsavgifter, som nu erlägges av studerande i de båda lägre årskurserna, nästa läsår skall erläggas endast av studerande i första årskursen.

Sedermera har Kungl. Maj:t i *propositionen nr 137*, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 11 mars 1955 — med ändring i vissa hänseenden av ovanberörda förslag — föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, som föranledes av

vad departementschefen under punkten 160 i statsrådsprotokollet för den 4 januari 1954 och i nyssnämnda utdrag av statsrådsprotokollet för den 11 mars 1955 anfört, dels godkänna av departementschefen i sistnämnda statsrådsprotokoll angiven avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56, dels ock till Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 6 010 000 kronor.

Kungl. Maj:ts i propositionen nr 137 framställda förslag avser inrättande vid högskolan från och med nästa budgetår av en professur i byggnadsekonomi och byggnadsorganisation med samtidig indragning av en specielläraryrkebefattning i ämnet. Kostnaderna för professuren avses skola under en tid av 10 år huvudsakligen bestridas genom bidrag å sammanlagt 70 000 kronor årligen från Stockholms stad samt vissa enskilda företag och organisationer.

Departementschefen har i denna fråga anfört följande.

Vid tekniska högskolan i Stockholm upprätthålles för närvarande undervisningen i byggnadsekonomi och byggnadsorganisation genom en specielläraryrkebefattning, förenad med ett arvode av 4 350 kronor per år. Med hänsyn till ämnets betydelse för de ekonomiska frågorna inom byggnadsfacket kan detta icke anses tillfredsställande. Behovet av en professur i byggnadsekonomi och byggnadsorganisation vid sagda högskola har understrukits i olika sammanhang. Sålunda har redan 1940 års sakkunniga för den högre tekniska undervisningens ordnande i sitt år 1943 avgivna betänkande framhållit bland annat att det måste anses som synnerligen viktigt, att samtliga studerande inom avdelningarna för väg- och vattenbyggnad samt arkitektur ges en fylligare byggnadsekonomisk undervisning. Från högskolans sida har under en följd av år begärts en professur vid högskolan i byggnadsekonomi och byggnadsorganisation. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna har tillstyrkt inrättande av en dylik professur, men framställningarna har hittills icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Vid Chalmers tekniska högskola inrättades en professur i byggnadsekonomi och byggnadsorganisation från och med den 1 juli 1951. Därvid medverkade olika företag och organisationer inom byggnadsfacket samt banker och försäkringsbolag ävensom Göteborgs stad på så sätt att medel ställdes till förfogande för en period av 10 år till bestridande av de med professuren förenade kostnaderna. Härför disponerades jämväl de medel, som frigjordes genom indragning av specielläraryrkebefattningen.

Med tanke på de stora ekonomiska värden, som byggnadsproduktionen i vårt land omfattar, är det av stor betydelse, att de byggnadstekniska frågorna blir tillbörligen beaktade och att alla möjligheter att förbilliga och rationalisera byggandet tillvaratas. Det är därför angeläget, att en förbättring av undervisningen i byggnadsekonomi och byggnadsorganisation kommer till stånd även vid tekniska högskolan i Stockholm och att en professur i nämnda läroämne inrättas.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgått har vissa enskilda företag och organisationer åtagit sig att lämna bidrag — uppgående till ett sammanlagt belopp av 36 000 kronor per år under en tid av tio år — till be-

stridande av de med en dylik professur förenade kostnaderna. Man synes vidare ha anledning att räkna med att Stockholms stad och vissa företag kommer att tillskjuta ytterligare 34 000 kronor per år under likaledes tio år. Bidragen har utfästs under förutsättning att professuren inrättas från och med den 1 juli 1955. Under sådana förhållanden anser jag mig nu böra förorda, att en professur i byggnadsekonomi och byggnadsorganisation inrättas vid tekniska högskolan i Stockholm från och med nyssnämnda tidpunkt. Härvid bör speciallärarbefattningen i byggnadsorganisation in- dragas och därför anslagna medel få disponeras för bestridande av med professuren förenade kostnader.

Kungl. Maj:t bör bemyndigas att vidtaga härav betingad ändring i personalförteckningen. Mitt ställningstagande bör vidare föranleda följande ändringar i den i statsverkspropositionen föreslagna avlöningsstaten för högskolan. En ökning bör ske av ordinarieposten med 26 900 kronor för avlöning åt professorn, av icke-ordinarieposten med 12 500 kronor för avlöning åt en förste assistent eller annan dylik hjälpkraft och av anslagsposten till rörligt tillägg med 6 100 kronor. Under rubriken särskilda upp- börsmedel bör vidare såsom bidrag från Stockholms stad m. fl. uppföras ett belopp av 45 500 kronor. Vidare torde delposten till arvoden åt special- lärare och biträdande lärare böra minskas med ett belopp motsvarande det nuvarande speciallärararvodet eller i avrundat tal 4 400 kronor, vilket belopp i stället bör anvisas under icke-ordinarieposten för att disponeras för biträdeshjälp åt professorn. Någon ändring i avlöningsanslagets slut- summa föranledes icke av vad jag sålunda föreslagit. Vad av inflytande bidrag icke erfordras för avlöning av professorn och en förste assistent eller annan dylik hjälpkraft torde böra tillgodoföras högskolans anslag till materiel m. m. och disponeras för bestridande av med professuren förenade utgifter av beskaffenhet att böra avföras från detta anslag.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga de änd- ringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, som föranledes av vad departementschefen i ovan åberopade statsrådsprotokoll över ecklesiastikären- den för den 4 januari och den 11 mars 1955 anförts;

b) godkänna följande avlöningsstat för tekniska högsko- lan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i>
<i>vis</i>	2 366 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda
av Kungl. Maj:t:	

a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	393 148	
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar, <i>förslagsvis</i>	14 652	407 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 773 900	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	596 900	
		<u>Summa kronor 6 145 500</u>

Särskilda uppbördsmedel

Avgifter från de studerande	90 000
Bidrag från Stockholms stad m. fl.	45 500
	<u>Summa kronor 135 500</u>
	Nettoutgift kronor 6 010 000

c) till *Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 6 010 000 kronor.

86:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 161, s. 315 och 316), vilket innebär en anslagshöjning med 40 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 089 500 kronor.

87:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 162, s. 316—318), vilket innebär en anslagshöjning med 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 2 140 000 kronor.

88:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 163, s. 318 och 319), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

89:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Resebidrag till studerande.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 164, s. 319), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Resebidrag till studerande* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

90:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 165, s. 319), vilket innebär en anslagsminskning med 300 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 700 000 kronor.

91:o) **Chalmers tekniska högskola: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 166, s. 319—328), vilket avser bland annat inrättande av en professur i stadsbyggnad, en befattning som biträdande lärare i fysikalisk kemi, en dylik befattning i teknisk kemi, en docentur, en driftingenjörtjänst i Ce 27, en förste biblioteksassistenttjänst i Ce 17, en institutionsvaktmästartjänst i Ce 14 och en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång ävensom avskaffande av terminsavgifterna jämväl för studerande i andra årskursen samt i avseende å medelsanvisningen innebär en anslagshöjning med 106 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Chalmers tekniska högskola, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 248 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i> ..	314 468
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar	13 232
	327 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 603 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	351 300
Summa kronor	3 530 000

Särskilda uppbördsmedel

Avgifter från de studerande.....	55 000
Bidrag från Göteborgs stad m. fl.	44 000
Summa kronor	99 000

Nettoutgift kronor 3 431 000

c) till *Chalmers tekniska högskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 431 000 kronor.

92:o) **Chalmers tekniska högskola: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 167, s. 329 och 330), vilket innebär en anslagshöjning med 77 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 583 500 kronor.

93:o) **Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 168, s. 330—332), vilket innebär en anslagshöjning med 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 350 000 kronor.

94:o) **Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 169, s. 333), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

95:o) **Chalmers tekniska högskola: Resebidrag till studerande.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 170, s. 333), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Resebidrag till studerande* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

96:o) **Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 171, s. 333—335), vilket innebär en anslagsminskning med 997 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 463 000 kronor.

97:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre tekniska studier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 172, s. 335 och 336), vilket innebär en anslagshöjning med 21 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre tekniska studier* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 93 000 kronor.

98:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 173, s. 336), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

99:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 174, s. 337), vilket innebär en anslagshöjning med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

100:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 175, s. 337), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare m. fl.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

Skolöverstyrelsen

101:o) **Skolöverstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 176, s. 338—346) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga av departementschefen angivna ändringar i personalförteckningen för skolöverstyrelsen, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56, dels ock till Skolöverstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 812 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Svärd* (I: 321) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagberg* i Malmö *m. fl.* (II: 343), i vilka hemställts, såvitt här är i fråga, att riksdagen måtte vid behandling av punkt 176 under åttonde huvudtiteln till Skolöverstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 772 500 kronor,

dels en inom andra kammaren av herr *Widén m. fl.* väckt motion (II:408), vari hemställts att inom skolöverstyrelsen tillsättes en byråchef att bestrida göromål som rationaliseringsexpert och att för ändamålet anvisas ett anslag å 36 700 kronor för budgetåret 1955/56,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sunne* och fru *Hamrin-Thorell* (I: 296) samt den andra inom andra kammaren av fru *Andrén* och fröken *Ager* (II: 306), i vilka hemställts att riksdagen måtte anvisa medel för förstärkning av personalen inom skolöverstyrelsens hushållssektion med en konsulent i lönegrad Ce 27 från och med budgetåret 1955/56.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag — innebärande en anslagshöjning med 346 000 kronor — avser, förutom vissa automatiska utgiftsförändringar, dubbling av två ordinarie undervisningsrådstjänster på organisationsavdelningen, inrättande av en arvodesbefattning som skolbibliotekskonsulent, anställande av ytterligare tre amanuenser i reglerad befordringgång, inrättande av två kontoristtjänster i Cg 13, två kanslibiträdestjänster i Ce 11, åtta kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringgång och två biträdestjänster i Cg 6, uppflyttning av en ordinarie och en extra ordinarie kanslibiträdestjänst i 11 lönegraden till kontoristtjänster i 13 lönegraden, uppräknig med 4 700 kronor av anslagsmedlen till ersättning för avstadda löneförmåner samt förstärkning med 50 000 kronor av anslagsmedlen till arvoden åt experter och tillfällig personal m. m. Vidare föreslås tjänstebenanämningarna »inspektör för sinnesslöundervisningen» samt »hjälpsskolekonsulent och inspektör för sinnesslöundervis-

ningen» skola ändras till »särskolinspektör» respektive »hjälpkolekonsulent och särskolinspektör».

Av skolöverstyrelsen framförda förslag bland annat om anställande av en rationaliseringsexpert med förordnande att bestrida göromål, som eljest ankommer på byråchef, samt om inrättande av en tjänst som hushållskonsulent i Ce 27 har icke biträtts av departementschefen.

Till stöd för det i *motionen II: 408* framställda yrkandet har anförts huvudsakligen följande.

Skolväsendet har utvecklats mycket snabbt under de senaste åren dels genom det ökade barnantalet, dels genom den sociala utbyggnaden och den ökade differentieringen, som genomförts. Självfallet är det, som skolöverstyrelsen framhåller, i ett sådant läge av största vikt, »att sådana åtgärder prövas och vidtages, som kan medverka till att verksamheten kan utövas i så enkla, snabba och ekonomiska former som möjligt, utan att därigenom skäligen krav på standard eller säkerhet eftersättes, samt att en service lämnas, som främjar en effektiv och rationell arbetsorganisation. Behovet av fortlöpande systematiska rationaliseringsundersökningar i detta syfte har hittills icke tillräckligt uppmärksamrats inom skolväsendet».

Statens organisationsnämnd har i ett par fall anlitats av överstyrelsen, men dess begränsade resurser har föranlett lång väntetid. Härtill kommer att »skolväsendet genom sin omfattning och egenart bildar ett organisationskomplex för sig med ofta nog speciella problem».

I *motionerna I: 296* och *II: 306* har anförts bland annat följande.

Skolöverstyrelsen har framhållit, att vid skolmåltidsverksamhetens start läsåret 1946/47, då två konsulenter anställdes för ifrågavarande arbetsuppgifter, skolmåltider anordnades för 142 000 lärjungar, vilket antal successivt ökat för att läsåret 1953/54 utgöra 573 000. Detta elevantal väntas ytterligare komma att öka med omkring 60 000 vart och ett av de närmast följande läsåren.

I statsutskottets utlåtande 1953:197 i anledning av väckta motioner rörande skolmåltidsverksamheten har utskottet framhållit, att det förefölle utskottet, som om skolöverstyrelsens personella resurser inom sektionen för hemkunskap och skolmåltidsverksamhet inte f. n. vore till fyllest för de betydande uppgifter som föreläge på dessa områden, varför en förstärkning av desamma syntes utskottet välbetänkt. Statsutskottet har vidare i utlåtande 1954:8 vid behandlingen av förutnämnda motioner förutsett att vad utskottet i utlåtande 1953:197 uttalat angående de personella resurserna beaktades vid beredningen av äskanden beträffande ifrågavarande anslag för budgetåret 1955/56.

Tidigare omnämnda siffror belyser klart den rekordartade utveckling som skett på skolmåltidsverksamhetens område. Det är helt naturligt att en sådan utvidgning måst ställa allt större krav på de två konsulenternas rådgivande verksamhet. Då verksamheten synes vara stadd i ökad tillväxt, är det angeläget, att skolöverstyrelsen ges de personella resurser som är nödvändiga för att skolmåltidsverksamheten skall bli den sociala reform man avsett.

Riksdagen har också så sent som 1954 understrukit behovet av en personalförstärkning på överstyrelsens ifrågavarande område. Motionärerna

vill också erinra om de arbetstidsstudier beträffande skolmåltidsverksamheten som blir möjliga att företa genom de medel som Kungl. Maj:t vid årets riksdag äskar för ändamålet. Som ett led i rationaliseringsverksamheten synes också skolöverstyrelsens krav om inrättande av ytterligare en konsulenttjänst i hög grad beaktansvärt.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag.

Det i motionerna I: 321 och II: 343 gjorda yrkandet om en minskning med 39 500 kronor av medelsanvisningen under skolöverstyrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår har motiverats med att nämnda belopp bleve obehövt, därest riksdagen i enlighet med vissa andra i motionerna framställda yrkanden för budgetåret 1955/56 dels på visst sätt begränsade medelsanvisningen under reservationsanslaget till Utbildning av ungdomsledare och dels avslope Kungl. Maj:ts hemställan om medelsanvisning under förslagsanslaget till Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet och anslaget till Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer. Utskottet har i annat sammanhang (utlåtande nr 72, punkterna 35—37) föreslagit riksdagen att, med avslag å motionerna i dessa delar, bifalla vad Kungl. Maj:t hemställt beträffande sistnämnda tre anslag. Riksdagen har numera fattat beslut i enlighet med vad utskottet sålunda föreslagit. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 321 och II: 343, i vad de avser förevarande avlöningsanslag.

I motionen II: 408 har i överensstämmelse med ett av skolöverstyrelsen framställt äskande föreslagits inrättande från och med nästa budgetår av en befattning som rationaliseringsexpert hos överstyrelsen. Med hänsyn till den fortgående utbyggnaden av skolväsendet är det enligt utskottets mening från såväl ekonomiska och organisatoriska som pedagogiska synpunkter av stor vikt, att förefintliga möjligheter till rationalisering inom denna sektor av samhällsverksamheten tillvaratages utan att därför berättigade anspråk på verksamhetens ändamålsenlighet eftersättes. Detta gäller både beträffande det lokala planet och för de regionala och centrala myndigheternas del. Behovet av rationalisering synes utskottet särskilt böra uppmärksammas vid fördelningen av arbetsuppgifterna mellan dessa olika instanser. En ökad decentralisering från de centrala myndigheterna till de regionala och lokala instanserna samt från de regionala myndigheterna till det lokala planet liksom en vidgad bestämmanderätt överhuvudtaget för de lokala organen synes utgöra en av de grundläggande förutsättningarna för att en verkligt effektiv och rationell arbetsorganisation skall kunna åstadkommas inom skolväsendet. I dessa hänseenden torde de förslag rörande skolväsendets regionala och lokala ledning, som 1951 års skolstyrelseutredning inom kort kommer att avge, kunna förväntas innebära tämligen genomgripande omstöpningar. Sedan en omprövning av arbetsuppgifternas fördelning över hela fältet skett med iakttagande

av det ökade behov av decentralisering, som den växande skolorganisationen ovillkorligen medför, synes på grundval därav rationaliseringsarbetet böra fortsättas genom fortlöpande systematiska undersökningar beträffande skilda verksamhetsområden av skolväsendet.

I anslutning till den omorganisation av skolöverstyrelsen, som genomfördes år 1952, kommer enligt vad departementschefen i förevarande ärende framhållit en organisationsundersökning beträffande överstyrelsens biträdespersonal att verkställas av överstyrelsen i samråd med statens organisationsnämnd. Det förefaller naturligt att även därvid behovet av en ytterligare rationalisering av överstyrelsens egna arbetsformer tas under övervägande. Med hänsyn till den förstärkning av överstyrelsens personalresurser, som skedde i samband med omorganisationen, och den fortsatta ökning av personalen, som därefter genomförts, synes överstyrelsen vidare ha fått vissa förutsättningar för att med utnyttjande av den ordinarie personaluppsättningen kunna i anslutning till erfarenheter av de löpande arbetsuppgifterna pröva och vidtaga åtgärder i syfte att rationalisera verksamheten på olika punkter inom sitt arbetsfält.

Mot bakgrunden av vad utskottet sålunda anfört anser utskottet för sin del den lämpliga tidpunkten icke nu vara inne för att inom överstyrelsen inrätta ett särskilt organ för rationaliseringsverksamhet. Utskottet har på grund härav funnit sig böra avstyrka bifall till motionen II: 408.

Såsom framhållits i motionerna I: 296 och II: 306 uttalade utskottet i sitt utlåtande 1953:197, att det föreföll utskottet som om skolöverstyrelsens personella resurser inom sektionen för hemkunskap och skolmåltidsverksamhet icke vore till fyllest för de betydande uppgifter, som förelåge på dessa områden, varför en förstärkning av nämnda resurser syntes utskottet välbetänkt. Med anledning av vad i förevarande motioner anförts, får utskottet erinra om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts hemställan beträffande anslag för nästa budgetår till Bidrag till anordnande av skolmåltider, innebärande bland annat att av anslaget skall få disponeras visst belopp för arbetsstudier beträffande skolmåltidsverksamheten, upplagda såsom ett led i överstyrelsens fortlöpande undersökningar rörande denna verksamhet. Det tekniska arbetet med arbetsstudieundersökningen avses skola i samråd med överstyrelsen utföras inom Svenska stadsförbundets rationaliseringsavdelning. I vilken riktning denna undersökning och resultatet av densamma kan komma att påverka arbetsbelastningen inom förevarande sektion av överstyrelsen torde för närvarande ej kunna bedömas. Utskottet är för sin del icke berett att förorda bifall till det i motionerna I: 296 och II: 306 framställda yrkandet om inrättande från och med nästa budgetår av en tjänst som hushållskonsulent i Ce 27. Utskottet förutsätter emellertid i anslutning till sitt tidigare uttalande i ämnet, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på frågan om en ändamålsenlig dimensionering av sektionens personalresurser.

Under återopandande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 321 och II: 343, II:408 samt I: 296 och II: 306, förstnämnda båda motioner i vad avser förevarande anslag,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för skolöverstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 567 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	219 000
3. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	120 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 444 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	462 000
	Summa kronor 3 812 000

c) till *Skolöverstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 812 000 kronor.

102:o) **Skolöverstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 177, s. 346 och 347), vilket innebär en anslagshöjning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skolöverstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 666 000 kronor.

Allmänna läroverken m. m.

103:o) **Allmänna läroverken: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 179, s. 359—392) föreslagit riksdagen att

dels besluta, att samrealskolorna i Borlänge, Enköping, Falköping, Filipstad, Nässjö och Ängelholm från och med budgetåret 1955/56 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall ombildas till högre allmänna läroverk med den linjeorganisation, Kungl. Maj:t bestämmer, skollande ombildningen tillgå sålunda, att första ringen vid ombildningen omedelbart upprättas och sedan ytterligare en ring per år, till dess gymnasiet

är i sin helhet färdigbildat; allt under villkor att vederbörande kommuner åtager sig att tillhandahålla för respektive högre allmänna läroverk erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostad åt erforderlig vaktmästarpersonal eller efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall motsvarande kontant ersättning,

dels besluta, att ett treårigt, för manlig och kvinnlig ungdom öppet försöksgymnasium, från och med budgetåret 1955/56 eller den senare tidpunkt Kungl. Maj:t bestämmer, skall successivt upprättas vid högre allmänna läroverket i Linköping, under villkor att Linköpings stad åtager sig dels att tillhandahålla för detta gymnasium erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostad åt erforderlig vaktmästarpersonal eller efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall motsvarande kontant ersättning, dels ock att för anskaffande av undervisningsmateriel och bibliotek bevilja ett engångsbidrag av 10 000 kronor eller det lägre belopp, Kungl. Maj:t bestämmer,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa linjeorganisationen vid det föreslagna försöksgymnasiet i Linköping,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de allmänna läroverken, vilka föranledes av vad departementschefen förordat,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, skolöverstyrelsen att — utan hinder av fastställd personalförteckning — tills vidare under budgetåret 1955/56, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärtjänst vid allmänt läroverk skall tillsättas, besluta, huruvida tjänsten skall kungöras ledig såsom adjunktstjänst eller ämneslärrinnetjänst,

dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56,

dels ock till Allmänna läroverken: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 121 800 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sunne* och fru *Hamrin-Thorell* (I: 304) samt den andra inom andra kammaren av fröken *Höjer m. fl.* (II: 338), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att vid de allmänna läroverken enligt skolöverstyrelsens förslag inrätta ytterligare sju skolskötersketjänster i Ca 14 samt att vederbörande utskott måtte i överensstämmelse med ovanstående yrkande företa justering av de belopp, som äskats av Kungl. Maj:t,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sunne m. fl.* (I: 96) och den andra inom andra kammaren av fru *Andrén m. fl.* (II: 118), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta i enlighet med skolöverstyrelsens äskanden under åttonde huvudtiteln punkt 179 och således för budgetåret 1955/56 bevilja ett anslag på 102 000 kronor för skolkuratorsverksamhet,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Nestrup* väckt motion (II:388), vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t gäve skolöverstyrelsen i uppdrag att snarast utreda frågan om möjligheten att vid större skolenheter inrätta skolkuratorskollegier med uppdrag att sköta en skolkurators uppgifter.

Förstatligande av kommunala gymnasier. Vid 1952 års riksdag beslöts förstatligande av sex kommunala gymnasier, varpå år 1953 följde en andra grupp bestående av ytterligare sex gymnasier och år 1954 en tredje grupp bestående av fem gymnasier. För nästa budgetår föreslår Kungl. Maj:t förstatligande av sex med statliga realskolor förenade kommunala gymnasier, nämligen gymnasierna i Borlänge, Enköping, Falköping, Filipstad, Nässjö och Ängelholm.

Försöksgymnasier. Enligt beslut av 1953 års riksdag skall från och med nästa budgetår eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, treåriga försöksgymnasier upprättas i Nederkalix och Stockholm. Medel beräknas nu för påbörjande av verksamheten vid dessa gymnasier nästa läsår. Vidare föreslås upprättande från och med budgetåret 1955/56 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, av ett treårigt försöksgymnasium i Linköping, anknutet till högre allmänna läroverket därstädes.

Lärar- och vaktmästartjänster. Kungl. Maj:ts förslag avser i dessa hänseenden — förutom automatiska utgiftsförändringar — huvudsakligen följande:

- 1) uppflyttning i högre lönegrad av rektorstjänsterna vid de sex samrealskolor, som föreslås ombildade till högre allmänna läroverk,
- 2) inrättande av följande antal nya ordinarie tjänster, nämligen 58 lektorstjänster, 54 övningslärtjänster och en vaktmästartjänst,
- 3) inrättande av 6 nya extra ordinarie vaktmästartjänster samt utökning från halvtidstjänstgöring till heltidstjänstgöring för 5 extra ordinarie vaktmästare,
- 4) ökat timantal för frivillig teckning och frivillig körsång.

Vidare förordas bland annat, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t dels att besluta angående den fördelning på avlöningsgrupper för rektorstjänsterna, som bör fastställas för nästa sexåriga förordnandeperiod från och med den 1 juli 1955, dels att, efter förnyade överväganden i kontakt med vederbörande personalorganisationer, bestämma det antal ordinarie

ämneslärartjänster i högst Ca 29 och adjunktstjänster i Ce 27 som bör finnas under nästa budgetår, dels ock att pröva frågor om placering av lektor i Ca 33 i stället för Ca 31 i vissa av departementschefen angivna fall. Därjämte förordas medgivande för skolöverstyrelsen att, utan ökning av det sammanlagda antalet s. k. bristtjänster och utbytestjänster, utbyta bristtjänst i Ce 29 mot utbytestjänst i Ce 27 ävensom att sådan ordinarie tjänst, vars innehavare uppehåller extra ordinarie lektorstjänst vid folkskoleseminarium, skall kunna utbytas mot utbytestjänst.

S k o l s k ö t e r s k o r. Vid de allmänna läroverken finnes nu 11 tjänster som ordinarie skolsköterska, alla placerade i lönegraden Ca 14. *Skolöverstyrelsen* har i sina anslagsäskanden för nästa år upprepat ett även för innevarande budgetår framfört förslag om inrättande av ytterligare sju dylika tjänster och därvid ånyo framhållit, att det under senare år visat sig allt svårare att erhålla kompetenta sköterskor för tjänstgöring på deltid, medan befattningar på heltid visat sig vara mycket eftersökta även av högt kvalificerade sköterskor.

Departementschefen har förklarat sig icke kunna tillstyrka överstyrelsens förslag på denna punkt.

I motionerna I:304 och II:338 har i förevarande hänseende anförts bland annat följande.

I de skolor, där ej för ändamålet specialutbildad skolsköterska står att erhålla, har periodvis tjänstgjort sjuksköterskor, som dels ej har utbildning i skolhälsovård, dels ej tidigare tjänstgjort inom hälsovården och dels under en längre tid varit icke yrkesverksamma. I vissa fall, där man lyckats förmå de kompetenta att kvarstanna, har därvid förhoppning hysts, att anställningsfrågan skulle kunna ordnas å ett rimligt sätt enligt skolöverstyrelsens förslag. I fråga om tjänstgörande å deltidstjänst har det till och med hänt, att kanslibiträden och dylika uppehållit dessa tjänster.

De till skolsköterskor utbudna deltidstjänsterna innebär dels viss heltid under 1—9 veckor på hösten och dels ett visst timantal per vecka, varierande från 2 till 20 timmar. Vederbörande är följaktligen hårt bunden under hela läsåret för en bland annat på grund av det sammanlagt mycket låga timantalet — motsvarande ej ens hälften av en heltidstjänst — synnerligen liten ersättning. En skolsköterska med till exempel två deltidstjänster, omfattande arbete i läroverk med över 1 500 elever, kan sålunda se för sig en full normalarbetsdag, för vilken hon erhåller en ringa del av den heltidsarbetandes löne- och anställningsförmåner.

S k o l k u r a t o r e r. I skrivelse den 7 februari 1953 framlade *skolöverstyrelsen* en utredning rörande kuratorsinstitutionen vid de högre skolorna. Överstyrelsen framhöll i denna, att överstyrelsen kunnat följa kuratorsverksamheten vid några skolor och alltmer styrkts i sin uppfattning, att denna verksamhet vore ytterst värdefull och borde utvidgas. Samtidigt hade emellertid överstyrelsen insett nödvändigheten av att åt innehavarna

av kuratorsbefattningarna beredes så betryggande anställnings- och avlöningsvillkor, att väl utbildade sökande till befattningarna komme att stå till förfogande. Skolväsendets nuvarande rörlighet, inriktningen på försöksverksamheten och på provisoriska reformer i olika avseenden gjorde, att överstyrelsen icke varit beredd att föreslå en definitiv utformning av kuratorsverksamheten. De förslag, överstyrelsen framlagt i skrivelsen, angåves huvudsakligen taga sikte på att ge bättre underlag för en gynnsam utveckling än nuvarande, mera lösliga och för befattningshavarna i stort sett mindre tillfredsställande förhållanden. Överstyrelsens förslag, vilket upprepades i dess anslagsäskanden för innevarande budgetår, har hittills icke föranlett någon framställning av Kungl. Maj:t till riksdagen (se prop. 1954: 103, s. 29 f. och 34). Frågor om anslag till kuratorsverksamhet vid de allmänna läroverken får därför med riksdagens medgivande nu liksom tidigare av Kungl. Maj:t bedömas från fall till fall.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har skolöverstyrelsen hänvisat till nyssnämnda skrivelse den 7 februari 1953 och liksom för innevarande år hemställt om anvisande av ett avrundat belopp av 102 000 kronor enligt följande sammanställning.

2 kuratorstjänster i lönegrad Ce 25	21 600
4 kuratorstjänster i lönegrad Cg 21	34 000
Ersättning åt kuratorer i arvodesbefattning, högst	10 000
Praktikantarvoden, högst	7 200
Rörligt tillägg	29 200
	Summa kronor 102 000

Departementschefen har förklarat sig icke kunna tillstyrka överstyrelsens ånyo framförda förslag om inrättande av extra ordinarie tjänster för skolkuratorer. Enligt departementschefens mening bör det liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att från fall till fall bedöma frågor om anslag för hithörande ändamål.

I *motionerna I: 96* och *II: 118* har anförts bland annat följande.

Skolöverstyrelsens anslagsäskande har denna gång kraftigt understrukits genom särskilda framställningar till Konungen från Målsmännens riksförbund, Läroverkslärarnas riksförbund, Statsläroverkens i Stockholm rektorskonvent och Skolornas elevorganisation — Sveriges elevråds centralorganisation, vilka framställningar alla utmynnar i starkt motiverade krav på en utbyggnad av skolkuratorsverksamheten.

Behovet av åtgärder har ytterligare kraftigt accentuerats genom en gemensam skrivelse till Konungen från socialstyrelsen och skolöverstyrelsen av den 8 januari detta år. I denna skrivelse betonas ämbetsverken bland annat att de arbetsuppgifter, som åvilar en skolkurator, är av sådan art att endast väl kvalificerade och lämpliga krafter bör ifrågakomma. Förutom frågor rörande yrkesvägledning, studielån och stipendier, privatlektioner och läxhjälp, feriearbete och fritidsverksamhet har kuratorerna att ägna sig åt elevernas personliga problem, deras skol- och hemförhållan-

den och deras anpassning till samhälleliga krav. Den snabba demokratiseringen av realskolan har på ett flertal håll ställt skolan inför nya och svåra uppfostringsproblem. Skolan har alltmer fått övertaga hemmens roll att fostra, korrigera och hjälpa. Antalet skilsmässobarn har starkt ökat. Allt fler elever kräver speciella stödåtgärder. De läroverk, som ägt eller äger förmånen att ha tillgång till en skolkurator, har vitsordat kuratorns stora betydelse, när det gäller att bistå i de lärjungevårdande uppgifterna.

I skrivelsen understrykes särskilt den ökade risken för sämre alkoholvänor hos ungdomen i 15—20-årsåldern. Det heter härom bland annat: »Statsmakterna har vidtagit särskilda åtgärder i förebyggande syfte med hänsyn till förändringen av alkohollagstiftningen bland annat genom att ge ökat stöd till ungdomens föreningsliv och fritidsverksamhet. Det synes ämbetsverken synnerligen befogat att i detta sammanhang även stärka skolans möjligheter att göra en positiv insats. Kuratorsverksamheten bör kunna bli en värdefull tillgång i samhällets strävan att lösa de ungdoms-sociala frågorna.»

Icke minst detta sistnämnda uttalande synes oss påkalla statsmakternas uppmärksamhet och ytterligare stärka kravet på en positiv lösning av kuratorsfrågan enligt här ovan angivna riktlinjer.

I *motionen II: 388* har anförts bland annat följande.

Vid varje skolenhet, vare sig den är statlig eller kommunal, finns säkerligen flera lärare, som har så starkt personligt intresse för ungdom, att de skulle kunna tänkas vilja arbeta som skolkuratorer. Av lärare vid skolan skulle bildas ett kuratorskollegium, där varje medlem skulle förslagsvis svara för cirka 150 elever. I en skola med 800 elever skulle man då få ett kuratorskollegium på fem medlemmar, som kunde tagas ur olika lärarkategorier. Enda vägande grunder vid tillsättning skulle vara starkt intresse för ungdom och erfarenhet att handskas med och förstå ungdom. Vederbörande skolchef kunde vidtala lämpliga personer att åtaga sig arbetet. Skolkuratorer av det här skisserade slaget skulle säkerligen väl fylla sin uppgift. En fördel med detta förslag torde vara, att det smidigt kan anpassas efter de lokala förhållandena. Det fordras inte heller en helt ny kår av tjänstemän — som ersättning för sitt arbete skulle man kunna tänka sig att kuratorerna fick sin tjänstgöring nedsatt med ett visst antal veckotimmar (förslagsvis en veckotimme per 75 elever).

Den av Kungl. Maj:t för nästa budgetår äskade anslagshöjningen uppgår till sammanlagt 4 300 000 kronor.

Utskottet biträder vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen innebär Kungl. Maj:ts förslag, bland annat, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förnyade överväganden i kontakt med vederbörande personalorganisationer, för nästa budgetår bestämma antalet ordinarie ämneslärtjänster i högst Ca 29 och extra ordinarie adjunktstjänster i Ce 27. Utskottet vill framhålla angelägenheten av att dylika överväganden snarast kommer till

stånd i syfte att skapa klarare grunder på detta område än vad som framgår exempelvis av de från varandra vitt skilda uttolkningar av innebörden av 1952 års s. k. läraröverenskommelse, vilka hävdats av skolöverstyrelsen och statskontoret.

I motionerna I: 304 och II: 338 har i enlighet med ett av skolöverstyrelsen framlagt men av departementschefen icke biträtt förslag yrkats inrättande av ytterligare sju lönegradsplacerade heltidstjänster som ordinarie skolskötarska utöver nu befintliga elva dylika tjänster. Utskottet har icke funnit sig böra tillstyrka bifall till detta yrkande.

Beträffande kuratorsinstitutionen vid de allmänna läroverken framhöll utskottet i sitt utlåtande 1954: 92 bland annat följande (s. 17). Det kunde enligt utskottets mening icke råda något tvivel om att det i skolorna funnes arbetsuppgifter, som många gånger med fördel kunde anförtros åt kuratorer. Samtidigt måste emellertid beaktas, att man icke borde vidtaga åtgärder, som i realiteten kunde medföra ett tillbakaskjutande av den skyldighet till personlig omvårdnad för eleverna, som åvilade lärarna och särskilt klassföreståndarna. Den personliga kännedom om eleverna i klassen, som en klassföreståndare kunde vinna, särskilt om han följde klassen i flera år, syntes många gånger ge honom bättre möjligheter att riktigt bedöma en lärjunges situation än vad en för hela skolan gemensam kurator hade. Utskottet funne det emellertid värdefullt med en fortsatt försöksverksamhet på området, under vilken olika möjligheter kunde prövas.

För läsåret 1954/55 har Kungl. Maj:t genom beslut den 3 september 1954 anvisat tillhoppa i runt tal 45 000 kronor till anordnande av kuratorsverksamhet vid sammanlagt elva läroverk. I nämnda belopp ingår jämväl vissa kostnader för utbildning av kuratorspraktikanter.

Utskottet har icke funnit anledning att i förevarande fråga frångå den ståndpunkt, som utskottet intog vid 1954 års riksdag. Sålunda anser utskottet alltjämt bland annat att det är värdefullt, att försöksverksamheten på detta område fortsätter. På sätt departementschefen förordat torde frågor om anslag till kuratorsverksamheten liksom hittills få prövas av Kungl. Maj:t från fall till fall. Utskottet är däremot icke berett att tillstyrka bifall till det i motionerna I: 96 och II: 118 gjorda yrkandet, innebärande bland annat en fixerad medelsanvisning för verksamheten samt inrättande av extra ordinarie kuratorstjänster i Ce 25. Utskottet får erinra om att vid frågans tidigare behandling såväl statskontoret som statens lönenämnd hävdade en helt annan uppfattning än skolöverstyrelsen rörande skolkuratorernas inplacering i lämplig lönegrad.

Den i motionen II: 388 framkomna tanken att för kuratorsverksamhetens besörjande vid skolorna anordna särskilda skolkuratorskollegier, bestående av ett antal för saken intresserade och lämpliga lärare, synes utskottet vara ett uppslag värt att prövas i den fortsatta försöksverksamheten på området. Någon särskild utredning beträffande möjligheterna

här till synes icke vara erforderlig. Enligt utskottets mening saknas därför anledning för riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa därom.

Från och med läsåret 1955/56 skall den vid 1953 års riksdag beslutade nya gymnasieorganisationen, som successivt genomföres från och med läsåret 1953/54, tillämpas jämväl beträffande ringarna III⁴ och II³. Det nya gymnasiet båda högsta ringar kommer ej att i alla avseenden erbjuda direkta motsvarigheter till de många ämneskombinationerna i det nuvarande differentierade gymnasiet. Enligt vad utskottet under hand erfarit, kommer detta att skapa vissa problem för sådana elever, som icke blir godkända för flyttning till gymnasiet högsta ring höstterminen 1955. I denna extraordinära situation har den lämpligaste lösningen befunnits vara, att underkända elever i sådana ämneskombinationer, som saknar motsvarighet i det nya gymnasiet, skall kunna flyttas till högsta ringen, oaktat de enligt eljest gällande bestämmelser ej skulle vara berättigade därtill. För detta ändamål fordras i högsta ringen en begränsad stödundervisning i vissa centrala ämnen för underkända men likväl flyttade elever. Med anledning av vad sålunda bragts till utskottets kännedom, har utskottet ansett sig böra uttala att det icke torde möta hinder för Kungl. Maj:t att för bestridande av kostnader för dylik nödvändig stödundervisning disponera erforderliga medel ur den under förevarande anslag upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må besluta, att samrealskolorna i Borlänge, Enköping, Falköping, Filipstad, Nässjö och Ängelholm från och med budgetåret 1955/56 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall ombildas till högre allmänna läroverk med den linjeorganisation, Kungl. Maj:t bestämmer, skolande ombildningen tillgå sålunda, att första ringen vid ombildningen omedelbart upprättas och sedan ytterligare en ring per år, till dess gymnasiet är i sin helhet färdigbildat; allt under villkor att vederbörande kommuner åtager sig att tillhandahålla för respektive högre allmänna läroverk erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostad åt erforderlig vaktmästarpersonal eller efter Kungl. Maj:t:s medgivande i varje särskilt fall motsvarande kontant ersättning;

II. att riksdagen må

a) besluta, att ett treårigt, för manlig och kvinnlig ungdom öppet försöksgymnasium från och med budgetåret 1955/56 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestäm-

mer, skall successivt upprättas vid högre allmänna läroverket i Linköping under villkor att Linköpings stad åtager sig dels att tillhandahålla för detta gymnasium erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostad åt erforderlig vaktmästarpersonal eller efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall motsvarande kontant ersättning, dels ock att för anskaffande av undervisningsmateriel och bibliotek bevilja ett engångsbidrag av 10 000 kronor eller det lägre belopp, Kungl. Maj:t bestämmer;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa linjeorganisationen vid det föreslagna försöksgymnasiet i Linköping;

III. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 304 och II: 338 samt I: 96 och II: 118,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de allmänna läroverken, vilka föranledes av vad departementschefen förordat;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, skolöverstyrelsen att — utan hinder av fastställd personalförteckning — tills vidare under budgetåret 1955/56, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärtjänst vid allmänt läroverk skall tillsättas, besluta, huruvida tjänsten skall kungöras ledig såsom adjunkts-tjänst eller ämneslärarinnetjänst;

c) godkänna följande avlöningsstat för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	80 825 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a) Arvoden åt skolläkare m. m., <i>förslagsvis</i>	663 000
b) Arvoden åt bibliotekarier, <i>förslagsvis</i>	271 000
c) Särskilda arvoden vid läroverk med lärarkurs, <i>förslagsvis</i> ...	1 250 000

d) Särskilda arvoden vid statens aftonskola, <i>förslagsvis</i>	17 500	
e) Arvode åt biträdande föreståndarinna	1 200	2 202 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>		22 525 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		16 722 300
	Summa kronor	122 275 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Bidrag från Stockholms stad	15 000	
2. Av kommuner och lärare erlagda hyror	274 000	
3. Avkastning av donationer från kronan m. m.	37 600	
4. Av vaktmästare erlagda hyror samt ersättning för bränsle och lyse	148 400	475 000
	Nettoutgift kronor	121 800 000

d) till *Allmänna läroverken: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 121 800 000 kronor;

IV. att motionen II: 388 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

104:o) **Allmänna läroverken: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 180, s. 392 och 393), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 606 500 kronor.

105:o) **Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 181, s. 393), vilket innebär en anslagshöjning med 35 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 535 000 kronor.

106:o) **Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna.** Kungl. Maj:t har (punkt 182, s. 393 och 394) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 590 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 302) och den andra inom andra kammaren av fröken *Vinge m. fl.* (II: 278), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om en skyndsamt utredning syftande till att möjliggöra en successiv avveckling av terminsavgifterna vid de allmänna läroverken samt om förslag i ärendet till 1956 års riksdag,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Holmqvist* och *Bergman* (I: 344) samt den andra inom andra kammaren av herrar *Adamsson* och *Nilsson* i Östersund (II: 319), i vilka yrkats att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t skyndsamt måtte framlägga förslag om terminsavgifternas avskaffande jämlikt principbeslutet av 1950 års riksdag.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena hänvisas till motionerna II: 278 och II: 319.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär en anslagsminskning med 290 000 kronor, föranledd av att en minskad belastning på kassorna kan beräknas till följd av inrättande av nya statliga vaktmästartjänster vid läroverken.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag.

Vid de allmänna läroverken utgår enligt läroverksstadgan följande terminsavgifter, nämligen dels en avgift av högst trettio kronor till ljus- och vedkassan, dels en avgift av högst tio kronor eller efter medgivande av Kungl. Maj:t högst femton kronor till biblioteks- och materielkassan, dels ock en avgift av fem kronor till byggnadsfonden. Beträffande samtliga avgifter gäller, att de skall utgå för varje lärjunge, som ej i föreskriven ordning helt eller delvis befrias därifrån. De högre kommunala skolorna är principiellt avgiftsfria men undantag från denna regel kan medges genom bestämmelse i vederbörande skolas reglemente.

Enligt de vid 1950 års riksdag beslutade riktlinjerna för skolväsendets utveckling skall terminsavgiftssystemet vid de allmänna läroverken och därmed jämförliga högre kommunala läroanstalter snarast möjligt avvecklas i ordning, som framdeles bestämmes. För de allmänna läroverkens del kommer avgifternas avskaffande totalt sett att innebära ett betydande inkomstbortfall och även beträffande de högre kommunala skolorna är frågan i många fall av väsentlig ekonomisk betydelse.

Enligt direktiven för den jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 juli 1954 tillkallade realskoleutredningen har utredningen bland annat att i anslutning till 1950 års riksdagsbeslut behandla de med ett framtida avskaffande av terminsavgifterna sammanhängande frågorna — däribland även den kostnadsökning för staten, som en dylik reform kan medföra — samt framställa förslag i ämnet, i första hand beträffande de skolformer

eller klasser, som är parallella med den blivande enhetsskolan. Enligt uppgift i riksdagsberättelsen beräknas utredningens arbete kunna i huvudsak slutföras under år 1955.

Det i motionerna I: 302 och II: 278 framställda förslaget angående en utredning i förevarande fråga är således redan tillgodosett. I anledning av vad i nämnda motioner i övrigt hemställts ävensom vad i motionerna I: 344 och II: 319 yrkats får utskottet framhålla, att utskottet förväntar att Kungl. Maj:t i anslutning till resultatet av realskoleutredningens överväganden snarast möjligt för riksdagen framlägger de förslag, som med hänsyn till de ekonomiska förutsättningarna för stat och kommun prövas möjliga i syfte att avveckla terminsavgiftssystemet i överensstämmelse med 1950 års riksdags principbeslut.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 590 000 kronor;

II. att motionerna I: 302 och II: 278, i vad de avser skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning rörande avveckling av terminsavgifterna, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

III. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 302 och II: 278 samt I: 344 och II: 319, förstnämnda båda motioner såvitt de icke behandlats under II., i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anført.

107:o) **Allmänna läroverken: Ersättning för djäknepenningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 183, s. 394), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Ersättning för djäknepenningar m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 8 500 kronor.

108:o) **Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 184, s. 394 och 395), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 140 000 kronor.

109:o) **Kompletteringsgymnasier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 185, s. 395 och 396), vilket innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kompletteringsgymnasier* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 115 000 kronor.

110:o) **Direktionen över Stockholms stads undervisningsverk: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 186, s. 396 och 397), vilket innebär en anslagshöjning med 1 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för direktionen över Stockholms stads undervisningsverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	8 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	32 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 600
	Summa kronor 44 800

Särskilda uppbördsmedel

Räntemedel från Allmänna undervisningsverkens fond	6 700
	Nettoutgift kronor 38 100

b) till *Direktionen över Stockholms stads undervisningsverk: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 38 100 kronor.

111:o) **Direktionen över Stockholms stads undervisningsverk: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 187, s. 397 och 398), vilket innebär en anslagsminskning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Direktionen över Stockholms stads undervisningsverk: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 9 200 kronor.

112:o) **Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 188, s. 398 och 399), vilket innebär en anslagsminskning med 135 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 685 000 kronor.

113:o) **Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala flickskolor. Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala realskolor. Kommunala läroverk: Bidrag till praktiska kommunala realskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 189, s. 399—402), vilket innebär höjningar av anslagen med respektive 600 000, 700 000 och 700 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1955/56 anvisa

a) till *Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala flickskolor* ett förslagsanslag av 14 700 000 kronor;

b) till *Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala realskolor* ett förslagsanslag av 6 400 000 kronor;

c) till *Kommunala läroverk: Bidrag till praktiska kommunala realskolor* ett förslagsanslag av 9 200 000 kronor.

114:o) **Kommunala läroverk: Bidrag till hälsovården vid vissa högre kommunala skolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 190, s. 402), vilket innebär en anslagshöjning med 18 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala läroverk: Bidrag till hälsovården vid vissa högre kommunala skolor* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 130 000 kronor.

115:o) **Privatläroverk: Bidrag till vissa internatläroverk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 192, s. 402—404), vilket innebär en anslagshöjning med 125 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Privatläroverk: Bidrag till vissa internatläroverk* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 211 000 kronor.

116:o) **Privatläroverk: Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 193, s. 404), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Privatläroverk: Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 kronor.

117:o) **Statens skolköksseminarium: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 194, s. 404—406), vilket innebär en anslagshöjning med 20 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56 vidtaga den änd-

ring i personalförteckningen för statens skolköksseminarium, som föranledes av vad departementschefen anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens skolköksseminarium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	119 400
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	129 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	20 300
	Summa kronor 270 000

c) till *Statens skolköksseminarium*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 270 000 kronor.

118:o) **Statens skolköksseminarium: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 195, s. 407), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens skolköksseminarium: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

119:o) **Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 196, s. 407—412), vilket innebär en anslagshöjning med 73 700 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 619 500 kronor.

120:o) **Bidrag till seminariet för huslig utbildning i Umeå.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 197, s. 412—415), vilket innebär en anslagshöjning med 59 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Bidrag till seminariet för huslig utbildning i Umeå* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 169 000 kronor.

121:o) **Understöd till vissa handarbets- och skolköksseminarier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 198, s. 415), vilket innebär en anslagsminskning med 4 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Understöd till vissa handarbets- och skolköksseminarier* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 138 000 kronor.

122:o) **Kurs för utbildning av lärarinnor i barnavård.** I två likalydande motioner väckta den ena inom första kammaren av fru *Hamrin-Thorell* (I: 300) och den andra inom andra kammaren av fröken *Ager* (II: 336), har hemställts, att riksdagen ville besluta att till bidrag för anordnande av en provisorisk kurs för utbildning av lärarinnor i barnavård anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

Till stöd för detta yrkande har anförts huvudsakligen följande.

1947 års riksdag anvisade medel till en ettårig provisorisk utbildningskurs för att något minska bristen på barnavårdslärarinnor. I skolöverstyrelsens petita för budgetåret 1955/56 har begärts medel för anordnande av en provisorisk barnavårdslärarinnekurs med en utbildningstid av 2½ år. Även i sina petita för löpande budgetår hade överstyrelsen hemställt om medel för samma ändamål. Förslaget blev dock inte föremål för riksdagens prövning. I motionerna I: 178 och II: 230 till förra årets riksdag hemställdes om medel för anordnande av en sådan kurs. I sitt av riksdagen godkända utlåtande avstyrkte statsutskottet motionerna under hänvisning till att 1953 års lärarinneutbildningskommitté fått i uppdrag att uppmärksamma ifrågavarande spörsmål. Under riksdagens behandling av frågan underströks emellertid starkt behovet av ökad lärarinneutbildning på området.

Skolöverstyrelsen har i sina förutnämnda petita för kommande budgetår framhållit, att erfarenheterna, sedan frågan i våras behandlats av riksdagen ytterligare styrkt behovet av denna kurs. Med hänsyn till de föreliggande uppenbara bristerna på detta yrkesområde anser överstyrelsen det angeläget, att frågan om anordnande av en sådan kurs tages upp till förnyad prövning. Då kursen endast är avsedd att bli av kortvarig provisorisk karaktär behöver den enligt skolöverstyrelsens mening icke föregripa resultatet av 1953 års lärarinneutbildningskommittés arbete. Överstyrelsen har för ändamålet begärt 30 000 kronor och föreslagit att kursen avslutas till statens skolköksseminarium.

1953 års lärarinneutbildningskommitté, som yttrat sig över vad skolöverstyrelsen föreslagit rörande anordnande av en kurs för utbildning av lärarinnor i barnavård, har framhållit, att därest en dylik provisorisk utbildning anordnas i större omfattning detta måste komma att föregripa kommitténs arbete och förhindra en allsidig prövning från kommitténs sida av de problem som sammanhänger med lärarinneutbildningen på ifrågavarande område. Med hänsyn till det stora behovet av barnavårdslärarinnor och då den provisoriska kursen avsåges att förläggas till redan befintlig utbildningsanstalt och medförde relativt ringa kostnader har kommittén emellertid icke motsatt sig anordnandet av en dylik provisorisk kurs under förutsättning av att bl. a. den av överstyrelsen angivna kostnadsramen ej överskredes.

Utskottet. Den nuvarande kapaciteten vid olika anstalter och kurser för utbildning av lärarinnor på det husliga området är uppenbarligen otillräcklig beträffande de flesta av utbildningsgrenarna, bland annat barnavård. För utredning rörande organisationen av lärarinneutbildningen på det husliga området och därmed sammanhängande utbildnings- och lokalfrågor har tillkallats särskilda sakkunniga, 1953 års lärarinneutbildnings-

126:o) **Kurser för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 202, s. 417 och 418), vilket innebär en anslagshöjning med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

127:o) **Fortbildningskurser i hygien för lärare, skolläkare och skolsköterskor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 203, s. 418 och 419), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fortbildningskurser i hygien för lärare, skolläkare och skolsköterskor* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 63 000 kronor.

128:o) **Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 204, s. 419), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 84 800 kronor.

129:o) **Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 205, s. 420), vilket innebär en anslagshöjning med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

130:o) **Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor.** Kungl. Maj:t har (punkten 206, s. 420—422) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 150 000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas i huvudsak följande.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1952:153 beslöt 1952 års riksdag vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna. Dessa åtgärder avsåg — jämte annat — att öka utbildningen av lärare vid universiteten, bland annat genom att öppna möjligheter för lärare utan vanlig akademisk utbildning (folkskollärare) att förskaffa sig begränsad sådan utbildning och därmed kompetens för undervisning i högre skolor. Vidare avsågs, att särskilda fortbildningskurser, förlagda till olika orter i landet, skulle anordnas i ämnena matematik, fysik, kemi, zoo-

logi och botanik. Omfattningen av dessa kurser skulle närmast motsvara, vad som fordras för godkänt betyg i filosofisk ämbetsexamen (1-betygskurser).

Kanslern för rikets universitet föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 250 000 kronor till 1 000 000 kronor. Kanslern framhåller därvid, att kursverksamheten under budgetåret 1953/54 väsentligt ökat i omfattning i jämförelse med budgetåret dessförinnan samt att man i fråga om antalet kurser och deltagare även under innevarande budgetår finner en stigande tendens. Med hänsyn till den alltjämt svåra bristen på lärare vid högre skolor anser kanslern inte bara, att kursverksamheten bör fortsätta under nästa budgetår utan även att man måste räkna med en fortgående ökning av dess omfattning.

Under sommaren 1953 och läsåret 1953/54 anordnades sammanlagt 34 särskilda kurser. Dessa var dels förlagda till universiteten i Uppsala och Lund samt till Stockholms och Göteborgs högskolor, dels anordnade i Göteborg, Linköping, Malmö (Hermods korrespondensinstitut) och Skellefteå i huvudsak fristående från de akademiska lärosätena. Kurserna gällde ämnen matematik, fysik, kemi, botanik, zoologi, engelska, litteraturhistoria och nordiska språk. Antalet deltagare utgjorde 793, varav 603 folkskollärare, och av deltagarna hade före den 15 september 1954 tentamen avlagts av 305, varav 197 folkskollärare. Under samma läsår dubblerades (förstärktes) vissa ordinarie ett- och tvåbetygskurser, nämligen tre vid universitetet i Lund och två vid Stockholms högskola. Antalet deltagare i dessa kurser var 343, av vilka sammanlagt 159 avlagt tentamen före den 15 september 1954.

Summan av de belopp, som under tiden den 1 februari—den 24 september 1954 anvisats att utgå ur anslaget uppgår till inemot 812 000 kronor, varav till stipendier inemot 43 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

Med anlitande av förevarande anslag har åtgärder för avhjälpande av lärarbristen satts in på olika punkter där man kunnat vänta att nå resultat. Den utbildning som anordnats har nått en icke obetydlig omfattning, och de många kursdeltagarna har i allt större utsträckning nått fram till tentamen. Det verksamma vapen i kampen mot lärarbristen vid de högre skolorna, som detta anslag utan tvivel är, kommer att behövas även under nästa budgetår. Den hittillsvarande utvecklingen jämte den bedömning, man nu kan göra av förhållandena under nästa år, synes också väl motivera en höjning av anslaget. Höjningen bör dock enligt min mening begränsas till 150 000 kronor och anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 900 000 kronor.

Utskottet. Resultatet i fråga om avlagda tentamina vid förevarande kurser är beträffande vissa ämnen delvis mycket varierande och har hittills icke visat sig så gynnsamt som man vid verksamhetens startande ansåg sig kunna räkna med. Något rättvist och säkert omdöme om kursverksamheten torde dock ännu icke kunna avges. Såsom departementschefen framhållit har emellertid kursdeltagarna i allt större utsträckning nått

fram till tentamen. I förhoppning, att denna tendens skall fortfara, tillstyrker utskottet bifall till Kungl. Maj:ts förslag om en höjning av anslaget med 150 000 kronor för nästa budgetår. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kronor.

131:o) **Psykologisk-pedagogiska institutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 207, s. 422—424), vilket innebär en anslagshöjning med 2 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för psykologisk-pedagogiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 900
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	58 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	7 800
	Summa kronor 69 600

b) till *Psykologisk-pedagogiska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 69 600 kronor.

132:o) **Psykologisk-pedagogiska institutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 208, s. 424), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Psykologisk-pedagogiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 13 200 kronor.

133:o) **Psykologisk-pedagogiska institutet: Bokinköp och bokbindning vid pedagogiska biblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 209, s. 424), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Psykologisk-pedagogiska institutet: Bokinköp och bokbindning vid pedagogiska biblioteket* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 17 500 kronor.

134:o) **Psykologisk-pedagogiska institutet: Undersökningar och kurser.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 210, s. 425), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Psykologisk-pedagogiska institutet: Undersökningar och kurser* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kronor.

135:o) **Vissa kostnader för student- och realexamina.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 211, s. 425 och 426), vilket innebär en anslagshöjning med 112 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa kostnader för student- och realexamina* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 722 000 kronor.

136:o) **Studiebidrag och stipendier åt lärjungar vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 212, s. 427), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Studiebidrag och stipendier åt lärjungar vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 000 kronor.

137:o) **Stipendier för studier genom korrespondens och vid enskilda realskolor med kombinerad undervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 213, s. 427—429), vilket i anslagshänseende med hänsyn till förefintlig reservation innebär anvisande allenast av ett formellt belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att för budgetåret 1955/56 må till stipendier, som under denna punkt avses, utdelas högst 95 000 kronor;

b) till *Stipendier för studier genom korrespondens och vid enskilda realskolor med kombinerad undervisning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

138:o) **Bidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 214, s. 429 och 430) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor, innebärande oförändrad medelsanvisning.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft en av herr *Widén m. fl.* inom andra kammaren väckt motion (II: 389), vari hemställts, att riksdagen måtte a) medgiva, att under budgetåret 1955/56 beslut om bidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter må meddelas intill ett belopp av 3 000 000 kronor, b) till bidrag till inrättande

av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit en höjning av förevarande anslag med 800 000 kronor till 2 000 000 kronor.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande.

Enligt gällande bestämmelser om statsbidrag till ifrågavarande skolhem utbetalas det av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall beslutade bidraget, såvitt angår nybyggnad, med hälften vid byggnadsarbetets påbörjande och en fjärdedel, sedan byggnaden kommit under tak, samt, då fråga är om ombyggnad, med tre fjärdedelar vid arbetets påbörjande. En fjärdedel av statsbidraget innehålles i båda fallen, till dess byggnaden avsynats och godkänts. Dessa utbetalningsregler medför, att det regelmässigt kommit att föreligga en anslagsreservation bestående — helt eller delvis — av belopp, som av Kungl. Maj:t disponerats genom utdelningsbeslut men som ännu ej utbetalats till vederbörande bidragsmottagare.

Vid utgången av sistlidna budgetår uppgick reservationen å anslaget till mer än 1 500 000 kronor. Med hänsyn härtill anser jag mig kunna för nästa budgetår förorda oförändrat anslagsbelopp.

I *motionen II: 389* har anförts bland annat följande.

Ett mycket stort behov av ytterligare utbyggnad av elevhemmen föreligger. Åtskilliga ansökningar ligger f. n. hos skolöverstyrelsen för yttrande och åtskilliga hos Kungl. Maj:t för avgörande. I sina petita för 1954/55 begärde skolöverstyrelsen 4 milj. till elevhemmen och fick 1,2 milj. Skolöverstyrelsen framhöll att man måste räkna med ett allt större behov av elevhem, och att en utökning av skolhemsverksamheten är en av förutsättningarna för genomförandet av enhetsskolereformen i områden med stora avstånd mellan tätorterna. I sina petita för 1955/56 begär skolöverstyrelsen 2 milj. kr. Skolöverstyrelsen framhåller att det behövs 4 milj. kr., men på grund av besparingsdirektiven från finansdepartementet inskränker sig överstyrelsen till att begära 2 milj. kr. Medan tillströmningen till de högre skolorna ökar, är det allt svårare att finna inackordering för eleverna. Elevhemmen är en av förutsättningarna för nioårig enhetsskola med dess centralisering av högstadiet. Som exempel på medelsbehovet kan nämnas att statsbidraget till elevhemmet i Malmberget gick på 1 060 000 kronor, d. v. s. nästan hela anslaget på denna post för innevarande budgetår.

Ett tecken på frågans aktualitet är, att Jönköpings läns landsting har beslutat utredning angående behovet av elevhem inom hela länet.

I sina petita för nästa budgetår anför skolöverstyrelsen följande fakta angående det reella behovet. I till Kungl. Maj:t överlämnade, icke avgjorda ärenden, avseende statsbidrag till fem nya skolhemsanläggningar, har överstyrelsen tillstyrkt bidrag med ett sammanlagt belopp av 2 679 200 kronor. De tillstyrkta statsbidragen grundar sig i vissa fall på äldre kostnadsberäkningar, där en uppräknig är erforderlig på grund av prisstegringar. Överstyrelsen har vidare under behandling ansökningar om statsbidrag till fem andra skolhem, liksom ansökningar om ytterligare bidrag till redan beviljade företag. För minst ett tiotal skolhem pågår ett mer eller mindre framskridet planeringsarbete. Till överstyrelsen för yrkesutbildning har inkommit en ansökan om ytterligare statsbidrag till ett skolhem, till vars uppförande bidrag redan beviljats. Därjämte räknar samma ämbetsverk med

att ansökningar om statsbidrag till två andra skolhem kommer att ingivas före årets slut.

I årets statsverksproposition framhåller departementschefen att enligt gällande bestämmelser om statsbidrag till skolhem utbetalas det av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall beslutade bidraget, såvitt angår nybyggnad, med hälften vid byggnadsarbetets påbörjande och en fjärdedel sedan byggnaden kommit under tak, samt då fråga är om ombyggnad, med tre fjärdedelar vid arbetets påbörjande. En fjärdedel av statsbidraget innehålles i båda fallen, till dess byggnaden avsynats och godkänts. Dessa utbetalningsregler medför att det regelmässigt kommit att föreligga en anslagsreservation bestående — helt eller delvis — av belopp, som av Kungl. Maj:t disponerats genom utdelningsbeslut, men som ännu ej utbetalats till vederbörande bidragsmottagare. Med hänsyn till att reservationen vid utgången av sistlidna budgetår uppgick till mer än 1 500 000 kronor anser sig departementschefen kunna förorda ett oförändrat anslag. Då emellertid utbetalningarna av beviljade anslag i betydande utsträckning sker långt efter det att anslaget beslutats av Kungl. Maj:t, föreligger i första hand ett behov av en utvidgad bidragsram. Någon ytterligare belastning ur statsfinansiell synpunkt behöves därför ej uppstå under kommande budgetår. Vi vill med hänsyn därtill föreslå en omläggning till beslut om bidragsram i fråga om detta anslag, varigenom vinnes att planeringen och igångsättandet av nya skolhem icke behöver fördröjas.

Utskottet. Den ökande elevtillströmningen till de högre skolorna i förening med de minskade möjligheterna till inackordering i enskilda hem har under de senare åren accentuerat behovet av skolhem i läroverksorterna. Det synes utskottet vara av stor vikt för en ändamålsenlig skolorganisation, att detta behov blir tillgodosett i tillräcklig omfattning. Vidkommande medelsanvisningen för nästa budgetår under förevarande reservationsanslag har utskottet ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag om oförändrat anslagsbelopp. Utskottet förutsätter därvid, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på angelägenheten av att ökade anslagsmedel framdeles ställes till förfogande för ifrågavarande ändamål.

I motionen II: 389 har föreslagits, att riksdagen — utan höjning av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget — skall fastställa en ram av 3 000 000 kronor för de bidrag, som Kungl. Maj:t under nästa budgetår må bevilja till inrättande av här avsedda skolhem. Utskottet är icke berett att nu förorda införande av en dylik anordning beträffande detta anslag. Från praktiska och budgettekniska synpunkter synes emellertid det i motionen förordade systemet med fastställande av en bidragsram vara förtjänt att tagas under övervägande i samband med den prövning av frågan om förstärkning av förevarande anslagsmedel, som enligt vad utskottet ovan anfört bör komma till stånd.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I. att motionen II: 389, i vad det däri gjorda yrkandet avviker från Kungl. Maj:ts förslag, icke må av riksdagen bifallas;

II. att riksdagen må till *Bidrag till invärtande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor.

139:o) **Bidrag till avlöande av föreståndare vid skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 215, s. 431), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till avlöande av föreståndare vid skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

Gymnastiska centralinstitutet m. m.

140:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 343, s. 661—665), vilket innebär en anslagshöjning med 25 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	137 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	57 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. .	180 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	40 100

Summa kronor 415 200

b) till *Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 415 200 kronor.

141:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 344, s. 665 och 666), vilket innebär en anslagsminskning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 114 900 kronor.

142:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 345, s. 666 och 667), vilket innebär en anslagshöjning med 5 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 26 100 kronor.

143:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 346, s. 667—669), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 9 700 kronor.

144:o) **Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 347, s. 669), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 6 500 kronor.

145:o) **Undervisning i idrott för högskolestudenter i Stockholm och Göteborg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 348, s. 669 och 670), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Undervisning i idrott för högskolestudenter i Stockholm och Göteborg* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 29 200 kronor.

146:o) **Understöd åt svenska Dalcroze-institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 349, s. 670), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt svenska Dalcroze-institutet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

147:o) **Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 350, s. 671), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 412 400 kronor.

148:o) **Bidrag till nämnden för svensk språkvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 351, s. 672), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Bidrag till nämnden för svensk språkvård* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

149:o) **Bidrag till främjande av humanistisk forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 352, s. 672), vilket innebär en anslagshöjning med 75 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Bidrag till främjande av humanistisk forskning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 775 000 kronor.

150:o) **Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 353, s. 673), vilket innebär en anslagshöjning med 5 500 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 109 100 kronor.

151:o) **Statens medicinska forskningsråd: Främjande av medicinsk forskning.** Kungl. Maj:t har (punkt 354, s. 674—676) föreslagit riksdagen att till Statens medicinska forskningsråd: Främjande av medicinsk forskning för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Huss* (I: 291) och den andra inom andra kammaren av herr *von Friesen* (II: 331), i vilka hemställts, dels att riksdagen till statens medicinska forskningsråd: främjande av medicinsk forskning måtte anvisa ett reservationsanslag å

2 500 000 kronor, dels ock att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville giva till känna vad i motiveringen anförts om behovet av ökade anslag till klinisk forskning.

I den mån redogörelse i det följande icke lämnas för motiveringen till detta yrkande hänvisas till motionen **II: 331**.

För nästa budgetår har *forskningsrådet* räknat med en ökning i behovet av anslagsmedel till främjande av medicinsk forskning om sammanlagt 1 225 000 kronor enligt följande sammanställning:

1. Ökning av anslagsmedlen till medicinsk forskning utom den försvarsmedicinska forskningen (nu 1 365 000) + 500 000
2. Särskilda anslagsmedel till psykiatrisk forskning (nu 0) .. + 500 000
3. Ökning av anslagsmedlen till försvarsmedicinsk forskning (nu 135 000) + 225 000

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 500 000 kronor.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande.

De under ecklesiastikdepartementet hörande statliga forskningsråden har nu alla varit i arbete i inemot tio år och det torde icke kunna råda något tvivel om att den verksamhet till främjande av den vetenskapliga forskningen, som de under denna tid utövat, varit av mycket stor betydelse. Forskningsråden och därmed jämställda organ har genom sin stödjande och främjande verksamhet i väsentlig mån bidragit icke blott till upprätthållande och utvecklande av den fria vetenskapliga forskningen inom olika områden, utan också till att det forskningsarbete, som kommit till stånd tack vare rådets understöd, i betydande utsträckning givit praktiska resultat. Därtill kan gärna läggas den synpunkten, att en icke ringa del av dessa praktiska resultat också är av betydande ekonomiskt värde. Understöd åt forskning kan därför ofta med skäl jämföras med kapitalinvesteringar, som ger god ränta.

Från forskningsrådets sida har i år liksom tidigare år framhållits, att deras möjligheter till insatser inskränkes av brist på medel. För egen del har jag den uppfattningen, att ett utökat stöd åt den vetenskapliga forskningen, och då särskilt åt vissa grenar av densamma, är i hög grad påkallat. Vad angår förevarande anslag till främjande av den medicinska forskningen vill jag därför under hänvisning jämväl till vad det medicinska forskningsrådet anfört, icke minst i fråga om behovet av understöd åt psykiatrisk forskning, föreslå en anslagshöjning med 500 000 kronor till 2 000 000 kronor.

I *motionerna I: 291* och *II: 331* har anförts bland annat följande.

Det borde vara i hög grad önskvärt om forskningsrådets begäran kunde bifallas. Statsfinansiella betänkligheter måste givetvis här anmäla sig, men med hänsyn till frågans stora vikt icke minst när det gäller medborgarnas krav på förbättrad vård vid sjukdomar synes oss en ökning av proposi-

tionens anslagskrav befogad. Ehuru icke minst ur beredskapssynpunkt anslag till den försvarsmedicinska forskningen äro i högsta grad önskvärda avstå vi för närvarande från att föreslå de ökade medel som forskningsrådet begärt i detta avseende men hemställa om en ökning av anslaget med ytterligare 500 000 kronor.

Vad som i detta sammanhang alldeles särskilt måste uppmärksammas är den kliniska forskningens betydelse. I en rad föredrag vid av docentföreningen vid karolinska institutet anordnat informationsmöte den 17 december 1954 ha dessa synpunkter understrukits av flera framstående forskare (professor Georg Kahlson, överläkare Torgny Sjöstrand, docent Lars Troell m. fl.).

Den ofrånkomliga olägenheten med olika anslagsgivande myndigheter har blivit uppenbar. Medan den viktiga teoretiska forskningen får bidrag av insamlade medel, vill den för sjukvården ansvarige huvudmannen främst tillgodose sjukvårdens intressen. Den nödvändiga kliniska forskningen har därigenom blivit eftersatt. Ehuru höjningen av anslaget till medicinska forskningsrådet är i hög grad motiverad icke minst med hänsyn till penningvärdeförsämringen synes en ytterligare höjning nödvändig för att tillgodose just behovet av ökad klinisk forskning. Detta gäller även det psykiatriska forskningsområdet. Skall en tillfredsställande rekrytering äga rum till sinnessjukvården är det ofrånkomligt att läkarna beredas ökade möjligheter till forskning. De önskemål som framkommit från forskningsrådets sida om ett särskilt anslag på 500 000 kronor enbart till psykiatrisk forskning synas väl motiverade. En ökning med enbart 500 000 som departementschefen föreslår blir därför otillräcklig om även den medicinsk-kliniska forskningens berättigade önskemål skola tillgodoses.

Utskottet är icke berett att för nästa budgetår tillstyrka en större medelsanvisning under förevarande punkt än den Kungl. Maj:t föreslagit, innebärande en uppräknig av ifrågavarande anslag med 500 000 kronor. Utskottet avstyrker därför bifall till det motionsvis gjorda yrkandet om höjning av anslaget med sammanlagt 1 000 000 kronor och har icke heller funnit sig böra biträda det i motionerna framställda yrkandet om att riksdagen skulle till Kungl. Maj:t avlåta skrivelse i ämnet.

Utskottet hemställer alltså,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I:291 och II:331, i vad avser anslagssummans storlek, till *Statens medicinska forskningsråd: Främjande av medicinsk forskning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor;

b) att motionerna I:291 och II:331, i vad de avser skrivelse till Kungl. Maj:t, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

152:o) **Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 355, s. 676 och 677), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 69 000 kronor.

153:o) **Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Främjande av naturvetenskaplig forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 356, s. 677—680), vilket innebär en anslagshöjning med 400 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Främjande av naturvetenskaplig forskning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 800 000 kronor.

154:o) **Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig publiceringsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 357, s. 680), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig publiceringsverksamhet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 365 000 kronor.

155:o) **Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 358, s. 680 och 681), vilket med hänsyn till beräknad anslagsreservation avser anvisande allenast av ett formellt belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

156:o) **Statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 359, s. 681), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 23 000 kronor.

157:o) **Statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd: Främjande av samhälls- och rättsvetenskaplig forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 360, s. 681 och 682), vilket innebär en anslagshöjning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd: Främjande av samhälls- och rättsvetenskaplig forskning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

158:o) **Inrättande av ett pedagogiskt forskningsråd.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Gärde Widemar m. fl.* (I: 292) och den andra inom andra kammaren av herr *Helén m. fl.* (II: 342), har yrkats att riksdagen måtte besluta att i skriftelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående inrättandet av ett pedagogiskt forskningsråd.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 292.

Utskottet. Enligt direktiven för den med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 maj 1953 tillkallade psykologutredningen har utredningen att bland annat överväga frågan om inrättande av ett speciellt forskningsråd för den psykologiska och pedagogiska forskningen.

Då sålunda det i motionerna framställda yrkandet redan är tillgodosett, hemställer utskottet,

att motionerna I: 292 och II: 342 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

159:o) **Flyg- och navalmedicinska nämnden: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 361, s. 683—685), vilket innebär en anslagshöjning med 30 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för flyg- och navalmedicinska nämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	2 400
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.	213 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	24 100
	Summa kronor 240 000

b) till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

160:o) **Flyg- och navalmedicinska nämnden: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 362, s. 686), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 kronor.

161:o) **Flyg- och navalmedicinska nämnden: Flyg- och navalmedicinsk forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 363, s. 686 och 687), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Flyg- och navalmedicinsk forskning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

162:o) **Atomenergiforskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 364, s. 687—690), vilket innebär en anslagshöjning med 300 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Atomenergiforskning* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 2 775 000 kronor.

163:o) **Europeiskt samarbete inom kärnforskningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 365, s. 691), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Europeiskt samarbete inom kärnforskningen* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

164:o) **Matematikmaskinnämnden: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 366, s. 692—695), vilket innebär en anslagsminskning med 90 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1955/56, vidtaga den ändring i personalförteckningen för matematikmaskinnämnden, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för matematikmaskinnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	470 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	66 000
	Summa kronor 552 000

Särskilda uppbördsmedel

Inkomster från drift av matematikmaskinerna . . 320 000

Nettoutgift kronor 232 000

c) till *Matematikmaskinnämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 232 000 kronor.

165:o) **Matematikmaskinnämnden: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 367, s. 695), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Matematikmaskinnämnden*: *Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 76 000 kronor.

166:o) **Matematikmaskinnämnden: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 368, s. 696), vilket med hänsyn till beräknad storlek av vissa för ändamålet tillgängliga medel avser anvisande allenast av ett formellt belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Matematikmaskinnämnden*: *Materiel m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

167:o) **Bidrag till Konung Gustav V:s forskningsinstitut.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 369, s. 696), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 160 000 kronor.

168:o) **Bidrag till medicinska Nobelinstitutets avdelning för biokemi.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 370, s. 696), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till medicinska Nobelinstitutets avdelning för biokemi* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 97 000 kronor.

169:o) **Bidrag till oceanografiska institutet:** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 371, s. 697), vilket innebär en anslagshöjning med 3 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till oceanografiska institutet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 107 100 kronor.

170:o) **Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 372, s. 697—708), vilket avser åtgärder i syfte att konsolidera det meteorologiska institutets vid Stockholms högskola ställning inom den internationella meteorologiska forskningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 130 000 kronor.

171:o) **Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek.** Kungl. Maj:t har (punkt 373, s. 708 och 709) föreslagit riksdagen att till Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Dickson* väckt motion (II: 309), vari hemställts, att riksdagen måtte dels avslå Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av ett förslagsanslag om 600 000 kronor för budgetåret 1955/56 under åttonde huvudtiteln (punkt 373) till ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek, dels besluta att av varje låntagare vid landsbibliotek och kommunala bibliotek skall uttagas en avgift av två kronor — dock såvitt gäller låntagare på barn- och ungdomsavdelningar femtio öre — för obegränsat antal boklån under ett år, dels besluta att Kungl. Maj:t måtte med bibehållande av de nuvarande proportionerna mellan den individuella gottgörelsen till författarna och den för kollektivt ändamål avsedda, företaga de ändringar som må föranledas av att inkomsterna kan bli större än det belopp som vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle bli disponibelt för ändamålet, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga tillämpningsföreskrifter för genomförande av föreslagen avgiftsbeläggning.

Under ovannämnda anslagsrubrik, som är ny för innevarande budgetår, har anvisats ett förslagsanslag av 500 000 kronor för bestridande av ersättning åt de svenska författarna för bibliotekslåningen av deras verk under år 1954 (se prop. 1954: 133, SU 105 och rskr 254). Anslaget utgår med ett sammanlagt belopp motsvarande tre öre för varje lån i folk- och skolbiblioteken av enligt gällande auktorrättsliga lagstiftning rättsskyddat verk av svensk författare. Av ifrågakvarande tre öre per boklån tillfaller i regel två öre vederbörande författare, medan i allmänhet ett öre per boklån går till gemensamma ändamål för de svenska författarna, i huvudsak understöd och pensioner. Sedan det sammanlagda belopp, som skall utgå ur anslaget, blivit på grundval av gjorda undersökningar fastställt, skall beloppet avsättas till en särskild diversemedelsfond, benämnd Sveriges författarfond. Fonden skall förvaltas av statskontoret, medan de till fonden avsatta medlen skall disponeras av ett särskilt organ, styrelsen för Sveriges författarfond.

Departementschefen har anfört följande.

Anslaget för nästa budgetår torde böra beräknas på liknande sätt som anslaget för innevarande budgetår. Enligt den senast upprättade biblioteksstatistiken, vilken avser år 1953, uppgick den totala bokutlåningen i folk- och skolbiblioteken till omkring 35,3 miljoner boklån, innebärande en ökning med 2,8 miljoner boklån i förhållande till år 1952. Vid en motsvarande årlig ökning under vart och ett av åren 1954 och 1955 kan bokutlåningen under sistnämnda år — för vilken utlåning ersättning skall bestridas ur anslaget för nästa budgetår — beräknas uppgå till omkring 41 miljoner boklån. Om man utgår ifrån dels en dylik totalutlåning under år 1955 och dels det vid anslagsberäkningen föregående år gjorda antagandet, att antalet ersättningsberättigade boklån något understiger hälften av det totala, torde anslagsbehovet för nästa budgetår kunna beräknas till något mindre än ($0,03 \times 20,5$ milj. =) 615 000 kronor eller förslagsvis till ett avrundat belopp av 600 000 kronor. I enlighet härmed föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 600 000 kronor.

Till stöd för det i *motionen II: 309* gjorda yrkandet har anförts huvudsakligen följande.

När riksdagen föregående år beslöt anvisa ett anslag om $\frac{1}{2}$ milj. kronor för budgetåret 1954/55 till ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek, åstadkoms för författarnas del så till vida en tillfredsställande lösning, att principen om författares rätt till ersättning för utnyttjande av hans verk slogs fast. Däremot innebar den ordningen att ersättningen skall utgå av statsmedel och icke direkt från låntagaren, att man övernvältrade på skattebetalarna en kostnad, som rätteligen bör bäras ensam av låntagaren. Från denna utgångspunkt begärdes i en vid föregående års riksdag i andra kammaren väckt motion (nr 616) att bokutlåningen skulle i någon form avgiftsbeläggas och statsanslag icke vidare utgå.

Det förhållandet, att statsmakterna numera fastslagit att ersättningen till författarna skall utgå i form av statsbidrag, synes icke böra föranleda till ett frångående av den princip, som kom till uttryck i den av Ebon Andersson m. fl. i statsutskottets utlåtande nr 105 år 1953 uttalade åsikten, att ett uttagande av direkta låntagaravgifter vid biblioteken är ett sakligt sett lämpligare system än att låta ersättningen till författarna utgå av statsmedel.

Vad beträffar sättet för uttagande av en dylik avgift kan naturligtvis olika alternativ diskuteras. Ett enkelt och praktiskt genomförbart förslag vore emellertid att låta biblioteken försälja lånekort för obegränsat antal boklån under ett år. Alla former av bibliotek kan emellertid av praktiska skäl icke ifrågakomma utan lånekort finge i första hand tillhandahållas vid landsbibliotek och kommunala bibliotek. Priset för ett lånekort kunde lämpligast sättas till 2 kronor för vuxna, och för låntagare på barn- och ungdomsavdelningar till förslagsvis 50 öre. Härigenom skulle man, under förutsättning av att låntagarfrekvensen håller sig vid nuvarande nivå, kunna räkna med en nettointäkt om cirka 1 000 000 kronor varje år. Även om försäljning av lånekort skulle medföra vissa merutgifter för biblioteken till följd av arbetet med uppbörden av avgifterna, synes den behållna nettointäkten betydligt komma att överstiga det statsanslag om 600 000 kronor som ecklesiastikministern under punkt 373 i åttonde huvudtiteln för budgetåret 1955/56 föreslår skola utgå såsom ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek.

Utskottet. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen beslöt 1954 års riksdag bifalla Kungl. Maj:ts i propositionen nr 133 framlagda förslag angående anslag till ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m. Kungl. Maj:ts förslag innebar bland annat att denna ersättning skulle utgå av statsmedel. I samband med behandlingen av nämnda proposition hade riksdagen även att ta ställning till ett motionsvis gjort yrkande av i princip samma innebörd som det i motionen II: 309 nu framställda och avseende att ersättningen skulle bestridas genom låntagaravgifter vid biblioteken. I sitt utlåtande i ämnet (nr 105) erinrade statsutskottet att nyssnämnda alternativ avvisats av samtliga de sakkunnigutredningar, som sysslat med denna fråga, alltså även av auktoritetskommittén. Utskottet ansåg för sin del icke anledning förefinnas att för bestridande av ifrågavarande ersättning frångå den redan i 1930 års kungörelse om understödjande av folkbiblioteksväsendet stadfästa principen, att bokutlåningen skulle vara avgiftsfri. Ett system med låntagaravgifter skulle vidare enligt utskottets uppfattning medföra en i många fall betungande administrativ börda, särskilt vid de mindre landsbygdsbiblioteken där personalen i regel endast vore deltidsanställd. Utskottet avstyrkte därför bifall till det motionsvis framställda förslaget om låntagaravgifter och riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Då utskottet finner de skäl som utskottet i föl anförde mot införande av låntagaravgifter bärande, kan utskottet icke tillstyrka det i motionen II: 309 nu framlagda förslaget. Utskottet vill i detta sammanhang även framhålla, att enligt erfarenhet från andra länder ett system med låntagaravgifter synes ha inverkat ogynnsamt på låntagarfrekvensen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 309, till *Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

172:o) **Stipendier åt högt förtjänta skönlitterära författare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 374, s. 709 och 710), vilket avser anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår upptagits under rubriken Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stipendier åt högt förtjänta skönlitterära författare* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

173:o) **Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg.** I anslutning till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 375, s. 710) förordar utskottet, att ifrågasvarande understöd, som nu utgår med 4 800 kronor, från och med nästa budgetår bestämmas till 6 000 kronor, och hemställer förty,

att riksdagen må till *Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 6 000 kronor.

174:o) **Statens konstråd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 376, s. 711), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens konstråd* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 13 000 kronor.

175:o) **Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 377, s. 711), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

176:o) **Bidrag till samfundet De nio.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 378, s. 712), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till samfundet De nio* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

177:o) **Sveriges deltagande i det s. k. tredje internationella geofysiska året.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 379, s. 712—718), vilket innebär en anslagshöjning med 285 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges deltagande i det s. k. tredje internationella geofysiska året* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

Diverse

178:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 380, s. 719), vilket innebär beträffande det förstnämnda anslaget oförändrad medelsanvisning, beträffande det andra anslaget en höjning med 360 000 kronor, beträffande det tredje anslaget en höjning med 93 000 kronor och beträffande det sista anslaget en höjning med 36 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1955/56 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 29 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 10 104 000 kronor;

c) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* ett förslagsanslag av 1 289 000 kronor;

d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond* ett förslagsanslag av 1 016 000 kronor.

179:o) **Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 381, s. 719), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 12 100 kronor.

180:o) **Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 382, s. 720 och 721), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

181:o) **Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 383, s. 721), vilket innebär en anslagshöjning med 5 900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 93 700 kronor.

182:o) **Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 384, s. 721 och 722), vilket innebär en anslagshöjning med 27 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 36 500 kronor.

183:o) **Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 385, s. 722 och 723), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 10 500 kronor.

184:o) **Främjande av internationellt-kulturellt samarbete.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 386, s. 723), vilket innebär en anslagshöjning med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Främjande av internationellt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 275 000 kronor.

185:o) **Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 387, s. 723 och 724), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

186:o) **Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 388, s. 724—726), vilket innebär en anslagsminskning med 218 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

187:o) **Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 389, s. 726—728), vilket innebär en anslagshöjning med 30 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

188:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 390, s. 728 och 729), vilket innebär en anslagsminskning med 250 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

189:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 391, s. 729), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kronor.

190:o) **Barntillägg åt vissa lärare vid högre kommunala skolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 392, s. 729), vilket innebär en anslagsminskning med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Barntillägg åt vissa lärare vid högre kommunala skolor* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

Uppskjutna frågor m. m.

191:o) **Tidigare behandlade frågor.** Beträffande följande avsnitt och punkter har utskottet tidigare avgivit utlåtanden, nämligen:

Arkiv, bibliotek och museer (punkterna 3—36; utlåtande nr 47);

Kyrkliga ändamål (punkterna 37—52; utlåtande nr 47);

Akademier m. m. (punkterna 53—74; utlåtanden nr 47, 58 och 74);

Bidrag till Stockholms högskola m. m. (punkterna 104—106; utlåtande nr 55);

Folkskoleväsendet m. m. (punkterna 216—236, 238—252, 254—290; utlåtanden nr 56 och 66);

Yrkesundervisningen (punkterna 292—305, 307, 310, 312—316; utlåtande nr 72);

Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m. (punkterna 317—342; utlåtande nr 72).

Härom har utskottet velat

erinra.

192:o) **Uppskjutna frågor.** Beträffande vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen under de punkter, som angives i vid detta utlåtande fogad bilaga (*Bilaga*), avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 19 april 1955

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Hesselbom, Sundelin, Gustaf Andersson, Einar Persson, Alfred Nilsson, Thun, Bergman, Holmqvist, Nils Theodor Larsson, Bengtson och Arrhén; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Bergström, Andersson i Malmö, Svensson i Ljungskile, Åkerström, Hoppe, Johansson i Mysinge, Widén, Onsjö, Cassel, Blidfors, fröken Vinge, fröken Olsson och fröken Ager.

Reservationer

1) vid punkten 24 (Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar) av fröken Vinge.

2) vid punkten 45 (Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universitet m. fl. läroanstalter) av herrar Hesselbom, Bergman, Holmqvist, Arrhén och Cassel, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 343 och II: 318 — såvitt de avser anslagsbeloppets storlek — samt att utskottets hemställan under a) till följd härav bort ha följande lydelse:

»a) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 343 och II: 318 — såvitt de avse anslagsbeloppets storlek — ävensom med avslag å motionen II: 307, till *Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 3 111 000 kronor.

3) vid punkten 101 (Skolöverstyrelsen: Avlöningar)

a) av fröken Vinge

b) av fröken Ager,

4) vid *punkten 103* (Allmänna läroverken: Avlöningar) av fröken *Vinge* och fröken *Ager*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 96 och II: 118, innebärande i avseende å medelsanvisningen till skolkuratorsverksamheten i jämförelse med innevarande budgetår en anslagshöjning med i runt tal 50 000 kronor, samt att utskottets hemställan därför bort i nedan angivna delar ha följande lydelse:

»III. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 96 och II: 118 ävensom med avslag å motionerna I: 304 och II: 338,

c) godkänna följande avlöningsstat för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>		80 825 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a) Arvoden åt skolläkare m. m., <i>förslagsvis</i>	663 000	
b) Arvoden åt bibliotekarier, <i>förslagsvis</i>	271 000	
c) Särskilda arvoden vid läroverk med lärarkurs, <i>förslagsvis</i> ...	1 250 000	
d) Särskilda arvoden vid statens aftonskola, <i>förslagsvis</i>	17 500	
e) Arvode åt biträdande föreståndarinna	1 200	2 202 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>		22 565 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		16 732 300
		Summa kronor 122 325 000

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l

1. Bidrag från Stockholms stad		15 000
2. Av kommuner och lärare erlagda hyror	274 000	
3. Avkastning av donationer från kronan m. m.	37 600	
4. Av vaktmästare erlagda hyror samt ersättning för bränsle och lyse	148 400	475 000
		Nettoutgift kronor 121 850 000

d) till *Allmänna läroverken: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 121 850 000 kronor;»

5) vid *punkten 122* (Kurs för utbildning av lärarinnor i barnavård) av herrar *Ohlon, Sundelin, Alfred Nilsson, Arrhén, Svensson* i Ljungskile, *Hoppe, Widén, Cassel*, fröken *Vinge*, fröken *Olsson* och fröken *Ager*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 300 och II: 336 samt att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 66, som börjar med »Utskottet — som» och slutar med »provisorisk barnavårdsläraryrkeskurs», bort ha följande lydelse:

»Det i motionerna berörda, av skolöverstyrelsen avgivna förslaget avser en provisorisk barnavårdsläraryrkeskurs för 12—16 elever med en utbildningstid av 2½ år. Kostnaderna beräknas för nästa budgetår till 30 000 kronor samt för budgetåren 1956/58 till sammanlagt 35 000 kronor. Med hänsyn till bristen på barnavårdsläraryrkeskurs och då läraryrkesutbildningskommittén i sitt yttrande över överstyrelsens förslag icke velat motsätta sig anordnandet av en dylik provisorisk kurs under förutsättning att kvalificerade ledare och lärare samt lämpliga lokaler kan ställas till förfogande, har utskottet ansett sig böra biträda det i motionerna framställda yrkandet om en medelsanvisning på riksstaten för nästa budgetår av 30 000 kronor för ifrågasvarande ändamål. Anslaget synes böra uppföras som reservationsanslag under den inledningsvis angivna rubriken. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser rörande anslagets disposition.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 300 och II: 336, till *Kurs för utbildning av lärarinnor i barnavård* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.»

6) vid *punkten 138* (Bidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter) av herrar *Sundelin, Svensson* i Ljungskile, *Widén*, fröken *Vinge* och fröken *Ager*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionen II: 389 samt att därför utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, med bifall till motionen II: 389, i vad det däri gjorda yrkandet avviker från Kungl. Maj:ts försag, medgiva att under budgetåret 1955/56 beslut om bidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter må meddelas intill ett belopp av 3 000 000 kronor;»

Uppskjutna frågor

Bilaga.

Punkt i 8:e huvud- titeln	Anslagens rubrik
83	Lunds universitet: Avlöningar
178	Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m.
191	Privatläroverk: Bidrag till vissa privatläroverk
237	Folkskolor m. m.: Försökskostnadsbidrag
253	Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder
291	Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar Omkostnader Yrkespedagogisk reformverksamhet
306	Bidrag till driften av centrala yrkesskolor Bidrag till driften av lokala yrkesskolor Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor
308	Kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter
309	Studiebidrag och stipendier åt elever vid yrkesskolor Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen
311	Främjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare